

DET KONGELIGE BARNE-
OG FAMILIEDEPARTEMENT

Prop. 64 L

(2022–2023)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i barnevernsloven m.m.
(formidling av opplysninger, meldinger
om ufødte barn, politiattest)

Innhold

1	Proposisjonens hovedinnhold	5	5.2	Forslaget i høringsnotatet og bakgrunnen for dette	27
2	Bakgrunnen for lovforslaget	6	5.3	Høringsinstansenes syn	27
3	Formidling av opplysninger mellom barnevernstjenester i ulike kommuner	9	5.4	Departementets vurdering og forslag	28
3.1	Gjeldende rett	9	5.4.1	Innledning	28
3.2	Forslaget i høringsnotatet og bakgrunnen for dette	10	5.4.2	Lovkrav om politiattest for eier av barnevernsinstitusjon	28
3.2.1	Bakgrunnen for forslaget	10	6	Økonomiske og administrative konsekvenser	30
3.2.2	Forslaget i høringsnotatet	11	7	Regeltekniske endringer	31
3.3	Høringsinstansenes syn	11	7.1	Regeltekniske endringer i barnevernsloven	31
3.4	Departementets vurdering og forslag	14	7.2	Regeltekniisk endring i barneloven	31
3.4.1	Behovet for endring	14	7.3	Regeltekniisk endring i barnetrygdloven	31
3.4.2	Utforming av bestemmelsen	16	7.4	Regeltekniske endringer i lov om stans i utbetalinga av offentlege ytingar og barnebidrag når ein av foreldra har bortført eit barn til utlandet	32
3.4.3	Særlig om forholdet mellom varslingsplikten og meldeplikten	17	8	Merknader til de enkelte bestemmelser	33
3.4.4	Forholdet til menneskerettighetene	18	8.1	Endringer i barnevernsloven	33
4	Behandling og registrering av meldinger om ufødte barn	19	8.2	Endring i barneloven	34
4.1	Gjeldende rett	19	8.3	Endringer i barnetrygdloven	34
4.2	Forslaget i høringsnotatet og bakgrunnen for dette	19	8.4	Endringer i lov om stans i utbetalinga av offentlege ytingar og barnebidrag når ein av foreldra har bortført eit barn til utlandet	34
4.2.1	Bakgrunnen for forslaget	19			
4.2.2	Forslaget i høringsnotatet	20			
4.3	Høringsinstansenes syn	21			
4.4	Departementets vurdering og forslag	23			
5	Lovkrav om politiattest for eier av barnevernsinstitusjon	26		Forslag til lov om endringer i barnevernsloven m.m. (formidling av opplysninger, meldinger om ufødte barn, politiattest)	36
5.1	Gjeldende rett	26			
5.1.1	Innledning	26			
5.1.2	Krav om politiattest etter barnevernsloven	26			

DET KONGELIGE BARNE-
OG FAMILIEDEPARTEMENT

Prop. 64 L

(2022–2023)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i barnevernsloven m.m. (formidling av opplysninger, meldinger om ufødte barn, politiattest)

*Tilråding fra Barne- og familiedepartementet 24. mars 2023,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Støre)*

1 Proposisjonens hovedinnhold

Departementet foreslår i kapittel 3 en ny bestemmelse som presiserer barnevernstjenestens plikt til å varsle barnevernstjenesten i andre kommuner. Bakgrunnen for forslaget er blant annet at det tidligere er blitt avdekket svikt ved at barnevernstjenester selv i alvorlige tilfeller ikke har informert barnets nye kommune om at barnet og familien nå befinner seg i den nye kommunen. Departementet foreslår derfor en ny bestemmelse som lovfester at barnevernstjenesten uten hinder av taushetsplikt skal sende melding til barnevernstjenesten i en annen kommune dersom det er grunn til at denne barnevernstjenesten undersøker om barnet har behov for mer inngripende tiltak enn frivillige hjelpetiltak.

Departementet foreslår videre i kapittel 4 at adgangen til å behandle nødvendige personopplysninger om gravide og ufødte barn blir presisert i barnevernslov. Bakgrunnen for forslaget er at det i dag er en viss usikkerhet knyttet til registre-

ring og lagring av meldinger og opplysninger i slike saker. Forslaget utvider ikke barnevernets ansvar for det ufødte liv utover dagens praksis, og barnevernstjenesten vil fremdeles være avhengig av samtykke fra den gravide kvinne for å åpne en undersøkelsessak og for å sette i verk tiltak.

Departementet foreslår i kapittel 5 en ny bestemmelse som presiserer at eier av privat barnevernsinstitusjon skal legge frem politiattest. Kravet om at eier av privat barnevernsinstitusjon skal legge frem politiattest fremgår i dag av forskrift, men departementet mener det er behov for en tydeligere forankring i loven. Krav om politiattest er et viktig virkemiddel for å forebygge overgrep mot barn og for å bidra til at mindreårige tas hånd om av skikkede personer.

Lovproposisjonen inneholder også enkelte mindre tekniske endringer i barnevernsloven, samt i enkelte andre lover.

2 Bakgrunnen for lovforslaget

Departementet sendte 22. september 2022 forslag om endringer i barnevernsloven på høring. Høringsnotatet hadde høringsfrist 5. desember 2022. Høringsnotatet ble sendt på høring til følgende høringsinstanser:

Arbeids- og inkluderingsdepartementet
Finansdepartementet
Helse- og omsorgsdepartementet
Justis- og beredskapsdepartementet
Kommunal- og distriktsdepartementet
Kultur- og likestillingsdepartementet
Kunnskapsdepartementet
Nærings- og fiskeridepartementet
Utenriksdepartementet

Arbeids- og velferdsdirektoratet
Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet
Bufetat region Midt-Norge
Bufetat region nord
Bufetat region sør
Bufetat region vest
Bufetat region øst
Barneombudet
Datatilsynet
Diakonhjemmet Høgskole
Domstoladministrasjonen
Folkehelseinstituttet
Helsedirektoratet
Høgskolen i Innlandet
Høgskulen i Volda
Høgskolen i Østfold
Høgskulen på Vestlandet
Integrerings- og mangfoldsdirektoratet
Kompetanse Norge
Kriminalomsorgsdirektoratet
Krisesentersekretariatet
Likestillings- og diskrimineringsombudet
Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS)
Nasjonalt utviklingssenter for barn og unge (NUBU)
Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring (NAFO)
NOKUT – Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen

Nord universitet
Norges forskningsråd (NFR)
Norges institusjon for menneskerettigheter (NIM)
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU)
Norsk senter for barneforskning (NOSEB)
Norsk senter for menneskerettigheter
OsloMet – storbyuniversitetet
Pasient- og brukerombudene
Politidirektoratet
Regionale kunnskapssentre for barn og unge (RKBU)
De regionale ressursentrene om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS)
Regionsenter for barn og unges psykiske helse, Helseregion Øst og Sør (RBUP)
Regjeringsadvokaten
Samisk høgskole
Sekretariatet for konfliktrådene
Sentralenheten for barneverns- og helsenemnda
Statens barnehus Bergen
Statens barnehus Bodø
Statens barnehus Hamar
Statens barnehus Kristiansand
Statens barnehus Moss
Statens barnehus Oslo
Statens barnehus Sandefjord
Statens barnehus Stavanger
Statens barnehus Trondheim
Statens barnehus Tromsø
Statens barnehus Ålesund
Statens helsetilsyn
Statens råd for likestilling av funksjonshemmede
Statens sivilrettsforvaltning
Statistisk sentralbyrå
Statsforvalterne
Sysselmasteren på Svalbard
Trygderetten
Universitetet i Agder
Universitetet i Bergen
Universitetet i Oslo
Universitetet i Stavanger
Universitetet i Sørøst-Norge
Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet

Utdanningsdirektoratet	Landsgruppen av helsesøstre
Utlendingsdirektoratet	Landsorganisasjonen i Norge (LO)
Utlendingsnemnda	Landsorganisasjonen for Romanifolket
Velferdsforskningsinstituttet NOVA ved OsloMet	Lærernes Yrkesforbund
VID vitenskapelige høyskole	Løvemammaene
Riksrevisjonen	Mental Helse Ungdom
Sametinget	MiRA ressurscenter for kvinner med minoritets- bakgrunn
Sivilombudet	Norges Juristforbund
Alle landets kommuner	Norges Kvinne- og familieforbund
Alle landets fylkeskommuner	Norges Røde Kors
Longyearbyen lokalstyre	Norges Røde Kors Ungdom
Helse Midt-Norge RHF	Norsk barnevernlederorganisasjon (NOBO)
Helse Nord RHF	Norsk Barnevernsamband
Helse Sør-Øst RHF	Norsk Folkehjelp
Helse Vest RHF	Norsk Fosterhjemsforening
Abelia	Norsk Innvandrersforum
Akademikerne	Norsk lektorlag
Antirasistisk senter	Norsk Montessoriforbund
Arbeidsgiverforeningen Spekter	Norsk Psykologforening
Barn av rusmisbrukere – BAR	Norsk Sykepleierforbund
Batteriet Oslo	Norsk Tannpleierforening
Den Norske Advokatforening	Norsk Tjenestemannslag (NTL)
Den norske dommerforening	Norske Fag- og Friskolers Landsforbund
Den norske jordmorforening	Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)
Den norske legeforening	Organisasjonen for barnevernsforeldre (OBF)
Den norske tannlegeforening	Organisasjonen for Private Barneverntiltak (OPB)
Elevorganisasjonen	OMOD – Organisasjonen Mot Offentlig Diskriminering
Fagforbundet	Press – Redd Barna Ungdom
Familiekanalen	PBL (Private Barnehagers Landsforbund)
Fellesorganisasjonen	Redd Barna
Forandringsfabrikken	Rådet for psykisk helse
Foreldreutvalget for barnehager	Selvhjelp for innvandrere og flyktninger
Foreldreutvalget for grunnopplæringen	Skolelederforbundet
Foreningen Romanifolkets Kystkultur (Frk)	Skolenes landsforbund
Frelsesarmeen	SOS-barnebyer
Forum for barnekonvensjonen	Steinerskoleforbundet
Hovedorganisasjonen Virke	Stendi
Ideelt barnevernsforum	Stiftelsen Fontene
Innvandrerens landsorganisasjon (INLO)	Stiftelsen Kirkens Familievern
Juridisk rådgivning for kvinner	Stiftelsen Menneskerettighetshuset
Juss-Buss – Juss-studentenes rettsinformasjon	Stiftelsen Rettferd
Jussformidlingen i Bergen	Taternes landsforening
Jusshjelpa i Nord-Norge	Uni Research
Kirkens bymisjon	UNICEF Norge
Kompetansenettverk for kvalitet i barnevern (KIB)	Unio – Hovedorganisasjonen for universitets- og høyskoleutdannede
KS	Universitets- og høyskolerådet
Kristne friskolers forbund	Utdanningsforbundet
Landsforeningen for barnevernsbarn	Velferdsalliansen
	Voksne for Barn
	Yrkesorganisasjonenes sentralforbund (YS)

Følgende instanser har avgitt realitetsuttalelse til forslagene som ble sendt på høring:

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet
Arbeids- og velferdsdirektoratet
Barneombudet
Barne-, ungdoms- og familieetaten, region øst
Bufetat, region vest
Datatilsynet
Helse Midt-Norge RHF
Politidirektoratet
Politidistrikt Finnmark
Statens helsetilsyn
Statsforvalteren i Trøndelag
Oslo tingrett

Asker kommune
Aurskog-Høland kommune
Barne- og familieetaten i Oslo kommune

Institutt for psykologi
Nasjonalt utviklingssenter for barn og unge
Pilar – Kompetansetjenesten for psykisk helse og barnevern

Fokus på barnevern
Kommunenes sentralforbund (KS)
Norsk sykepleierforbund

I alt har om lag 20 instanser avgitt realitetsuttalelse til forslagene i høringsnotatet. I tillegg har ni høringsinstanser uttalt at de ikke har merknader til saken. Disse er *Justis- og beredskapsdepartementet, Bufetat, region nord, Bufetat, region sør, Domstolsadministrasjonen, Folkehelseinstituttet, Statens sivilrettsforvaltning, Statistisk sentralbyrå, Bærum kommune og Fellesorganisasjonen (FO)*.

3 Formidling av opplysninger mellom barnevernstjenester i ulike kommuner

3.1 Gjeldende rett

Det fremgår av formålsbestemmelsen i barnevernsloven at loven skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid, jf. § 1-1 første ledd. I bestemmelsen er det også presisert at loven skal bidra til at barn og unge møtes med trygghet, kjærlighet og forståelse. Det følger av annet ledd at loven også skal bidra til at barn og unge får gode og trygge oppvekstvilkår.

Det følger av barnevernsloven § 15-4 første ledd at det er den kommunen der et barn oppholder seg som har ansvaret for å yte tjenester og iverksette tiltak etter loven («oppholdskommuneprinsippet»). Ulike sider av oppholdskommuneprinsippet er nærmere regulert i barnevernsloven § 15-4 om stedlig ansvarsområde, i § 15-5 om ansvaret for å reise sak og i § 15-11 om kommunens økonomiske ansvar.

Barnevernstjenestens taushetsplikt er nærmere regulert i barnevernsloven § 13-1. Det fremgår av bestemmelsens første ledd at enhver som utfører tjeneste eller arbeid etter loven har taushetsplikt etter forvaltningsloven §§ 13 til 13 e. Taushetsplikten etter barnevernsloven er imidlertid noe strengere enn det som følger av forvaltningslovens alminnelige regler. Det fremgår av § 13 første ledd i forvaltningsloven at taushetsplikten omfatter opplysninger om «noens personlige forhold». Opplysninger om fødested, fødselsdato og personnummer, statsborgerforhold, sivilstand, yrke, bopel og arbeidssted regnes som hovedregel ikke som et personlig forhold med mindre opplysningene røper et «klientforhold» eller «andre forhold» som må anses som personlige.

I motsetning til forvaltningsloven omfatter taushetsplikten etter barnevernsloven alltid opplysninger om fødested, fødselsdato, personnummer, statsborgerforhold, sivilstand, yrke, bopel og arbeidssted. Dette innebærer at taushetsplikten omfatter alle opplysninger som kan knyttes til bestemte personer, uavhengig av om opplysningene i det konkrete tilfellet regnes som person-

lige eller ikke. Informasjon om at barnevernstjenesten har mottatt en bekymringsmelding eller åpnet en undersøkelse er derfor underlagt taushetsplikt.

Barnevernstjenestens adgang til å gi opplysninger til andre organer og til helsepersonell er nærmere regulert i barnevernsloven § 13-1 tredje ledd. Det er presisert i bestemmelsen at opplysninger til andre forvaltningsorganer kan gis «når det er nødvendig for å ivareta oppgaver etter denne loven». Bestemmelsen tydeliggjør at barnevernstjenesten uten hinder av taushetsplikt kan gi opplysninger til andre tjenester og instanser dersom dette er nødvendig for å ivareta barnevernets oppgaver og ansvar i den enkelte saken. Bestemmelsen omfatter også formidling av opplysninger mellom barnevernstjenester i ulike kommuner.

På ett punkt er adgangen til å formidle opplysninger snevrere enn etter de alminnelige reglene i forvaltningsloven. Det fremgår av barnevernsloven § 13-1 tredje ledd at forvaltningsloven § 13 b nr. 6 ikke gjelder. Dette innebærer at barnevernstjenesten ikke har den samme adgangen som andre forvaltningsorganer til å anmelde eller gi opplysninger om lovbrudd til påtalemyndigheten eller vedkommende kontrollmyndighet.

De øvrige bestemmelsene i forvaltningsloven om taushetsplikt gjelder for barnevernstjenesten på lik linje som for andre offentlige tjenester og instanser.

Forvaltningsloven § 13 a og b inneholder en rekke bestemmelser som åpner for formidling av opplysninger. De åpner blant annet for at opplysninger kan formidles:

- Etter samtykke fra den eller de taushetsplikten skal beskytte, jf. forvaltningsloven § 13 a nr. 1. Et samtykke skal være informert, frivillig og kan når som helst trekkes tilbake.
- Dersom ingen berettiget interesse tilsier at opplysningene holdes hemmelig, jf. forvaltningsloven § 13 a nr. 3. Loven viser som eksempel til opplysninger som er alminnelig kjent eller alminnelig tilgjengelig andre steder.
- Dersom opplysningene brukes for å oppnå det formålet de er gitt eller innhentet for, jf. forvalt-

ningsloven § 13 b nr. 2. Forvaltningsloven viser til saksforberedelse, avgjørelse, oppfølging og kontroll som eksempler på tilfeller der opplysninger kan formidles.

- Til bruk for statistisk bearbeiding, utrednings- og planleggingsoppgaver, eller i forbindelse med revisjon eller annen form for kontroll med forvaltningen, jf. forvaltningsloven § 13 b nr. 4.
- Så langt det er nødvendig for å unngå fare for liv eller helse, jf. forvaltningsloven § 13 b nr. 7.

Med virkning fra 1. juni 2022 gjelder forvaltningsloven § 13 b nr. 5 også for barnevernet. Ifølge bestemmelsen er taushetsplikten ikke til hinder for at et forvaltningsorgan gir andre forvaltningsorganer «opplysninger om en persons forbindelse med organet og om avgjørelser som er truffet, og ellers slike opplysninger som det er nødvendig å gi for å fremme avgiverorganets oppgaver etter lov, instruks eller oppnevningssgrunnlag».

Plikten til å melde fra til barnevernstjenesten er nærmere regulert i barnevernsloven § 13-2. Det fremgår av første ledd at enhver som utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan skal melde fra til barnevernstjenesten uten ugrunnet opphold i følgende tilfeller;

- a. når det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli mishandlet, utsatt for alvorlige mangler ved den daglige omsorgen eller utsatt for annen alvorlig omsorgssvikt
- b. når det er grunn til å tro at et barn har en livstruende eller annen alvorlig sykdom eller skade og ikke kommer til undersøkelse eller behandling
- c. når det er grunn til å tro at et barn med nedsatt funksjonsevne eller et spesielt hjelpetrengende barn ikke får dekket sitt særlige behov for behandling eller opplæring
- d. når et barn har vist alvorlige atferdsvansker ved å begå alvorlige eller gjentatte lovbrudd, ved problematisk bruk av rusmidler, eller ved å ha vist annen form for utpreget normløs atferd
- e. når det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli utnyttet til menneskehandel.

3.2 Forslaget i høringsnotatet og bakgrunnen for dette

3.2.1 Bakgrunnen for forslaget

Det fremgår av Hurdalsplattformen at regjeringen vil «[s]ikre at informasjon om utsette barn blir overført mellom barnevern ved flytting mellom kommuner».

Departementet viste i høringsnotatet til at barnevernstjenestene i de ulike kommunene inngår i en felles etat med et særlig ansvar for å sikre at barn som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Videre ble det vist til at barnevernstjenestene er avhengig av at andre som kjenner barnet og som er bekymret for barnets omsorgssituasjon melder fra til den kommunale barnevernstjenesten, og at manglende meldinger til barnevernstjenesten kan få svært alvorlige konsekvenser for det enkelte barnet.

Når det gjelder formidling av opplysninger mellom barnevernstjenester i ulike kommuner ble det også vist til at det går tydelig frem av forarbeidene at også barnevernstjenestene er omfattet av den generelle plikten til å melde fra til barnevernstjenesten i mer alvorlige tilfeller.

Samtidig ble det i høringsnotatet vist til at den enkelte barnevernstjenestes ansvar for å varsle barnets nye oppholdskommune går lenger enn den generelle meldeplikten. Departementet har ved enkelte anledninger kommet med presiseringer av barnevernstjenestenes ansvar for å melde fra til andre barnevernstjenester. Det er tidligere uttalt at en forsvarlig ivaretagelse av barnevernstjenestens oppgaver forutsetter at barnevernstjenesten varsler barnets nye oppholdskommune dersom barnevernstjenesten vurderer at barnet har behov for videre oppfølging fra barnevernet. Det er også understreket at taushetsplikten ikke er til hinder for at barnevernstjenesten i én kommune gir opplysninger til barnevernstjenesten i en annen kommune.

I høringsnotatet ble det også vist til at det tidligere har vært knyttet en viss usikkerhet til barnevernstjenestenes adgang eller plikt til å gi opplysninger til andre barnevernstjenester ved flytting mellom kommuner. Det ble vist til at det gjennom tilsyn er blitt avdekket svikt i barnevernstjenestenes rutiner og praksis når det gjelder å melde fra til barnets nye oppholdskommune ved flytting.

Departementet viste også til at dette har vært særlig aktuelt i tilfeller der en familie flytter fra én kommune til en annen samtidig som det er åpnet en undersøkelse. I noen tilfeller har det vært tydelig at flyttingen har hatt sammenheng med et ønske fra foreldrenes side om å unngå at barnevernstjenesten gjennomfører en undersøkelse av barnets omsorgssituasjon, og for å unngå at det kan bli iverksatt tiltak etter barnevernsloven.

3.2.2 Forslaget i høringsnotatet

Departementet foreslo i høringsnotatet en ny bestemmelse som lovfester at barnevernstjenesten uten hinder av taushetsplikt skal varsle barnevernstjenesten i en annen kommune dersom barnet anses å ha behov for videre oppfølging fra denne barnevernstjenesten. Det ble foreslått at bestemmelsen ble lagt inn som et nytt tredje ledd i § 13-2 om plikt til å melde fra til barnevernstjenesten.

Departementet viste i høringsnotatet til at den foreslåtte bestemmelsen blant annet vil ha betydning i de tilfellene der en familie flytter fra en kommune til en annen mens det pågår en undersøkelse av barnets omsorgssituasjon. I høringsnotatet ble det videre vist til at bestemmelsen også kan være aktuell i meldingsfasen og i tiltaks- og oppfølgingsfasen, jf. særlig barnevernsloven §§ 2-1 og 3-1.

Samtidig viste departementet i høringsnotatet til at dersom det er iverksatt frivillige hjelpetiltak etter foreldrenes samtykke, og barnevernstjenesten vurderer at det ikke er grunnlag for å vurdere mer inngripende tiltak, vil det vanligvis ikke være behov for å varsle barnevernstjenesten i familiens nye kommune. Departementet ga uttrykk for at utgangspunktet i slike tilfeller burde være at det er opp til foreldrene selv å vurdere om de ønsker å kontakte barnevernstjenesten for ytterligere bistand, og at den foreslåtte varslingsplikten kun vil gjelde i de tilfellene der barnet kan anses å ha behov for videre oppfølging fra barnevernstjenesten i den nye kommunen. I høringsnotatet ble det også vist til at den nye bestemmelsen vil supplere den generelle meldeplikten som følger av barnevernsloven § 13-2.

Når det gjelder spørsmålet om hvor barnet og familien har flyttet til, viste departementet til adgangen til å innhente opplysninger fra Folkeregisteret når det er nødvendig for å utføre oppgaver etter barnevernsloven, jf. barnevernsloven § 13-4 sjette ledd. Departementet viste til at dette også gjelder i tilfeller der det er behov for å finne ut hvor familien har flyttet, for å ivareta den nye varslingsplikten.

3.3 Høringsinstansenes syn

I underkant av 20 høringsinstanser har avgitt høringsuttalelse til forslaget om å lovfeste at barnevernstjenesten uten hinder av taushetsplikt skal varsle barnevernstjenesten i en annen kommune dersom barnet anses å ha behov for videre

oppfølging fra denne barnevernstjenesten. Et stort flertall av disse instansene støtter behovet for å tydeliggjøre barnevernstjenestens plikt til å varsle hverandre i barnevernsloven. Blant disse instansene er *Arbeids- og velferdsdirektoratet*, *Barneombudet*, *Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet*, *Barne-, ungdoms- og familieetaten region øst*, *Helse Midt-Norge RHF*, *Kompetansetjenesten for psykisk helse og barnevern (Pilar)*, *Nasjonalt utviklingscenter for barn og unge (NUBU)*, *NTNU*, *Institutt for psykologi*, *Statens helsetilsyn*, *Asker kommune*, *Aurskog kommune*, *KS*, *Oslo kommune*, *Norsk sykepleierforbund*, *Redd barna* og *Rådet for psykisk helse*.

Statens helsetilsyn uttaler:

«Helsetilsynet støtter departementets forslag til en ny bestemmelse i barnevernsloven som presiserer barnevernstjenestens plikt til å varsle barnevernstjenesten i andre kommuner. Forslaget er en tydeliggjøring av det ansvaret barneverntjenesten allerede har i dag. Helsetilsynet deler departementets syn på at plikten bør gå mer direkte frem av loven. Som departementet skriver vil lovfesting av en slik plikt innebære en tydeliggjøring av barneverntjenestens myndighetsansvar, idet meldeplikten etter barnevernsloven § 13-2 er utformet som et selvstendig og personlig ansvar for den enkelte ansatte. Helsetilsynet mener det er et klokt grep å tydeliggjøre at dette er en plikt som ligger på systemnivå, slik at ansvaret for formidling av opplysninger til andre kommuner ikke alene ligger til den enkelte ansatte.»

Barne-, ungdoms- og familieetaten, region øst uttaler:

«Vi er positive til at kommunenes ansvar for å melde videre ved flytting tydeliggjøres i lov, da det kan motvirke faren for at barn og familier med behov for oppfølging kan glippe fra hjelpesystemet. Det er viktig at barn og familier med behov for oppfølging fra barnevernstjenesten mottar dette, selv om de skulle flytte til en ny kommune i en pågående barnevernssak. Dette vil være særlig viktig i de tilfeller der foreldre forsøker å unndra seg undersøkelse og eventuelle tiltak fra barnevernstjenesten.

Selv om barneverntjenestene allerede i dag har en plikt til å melde fra ved flytting, mener vi det er viktig og riktig at dette tydeliggjøres i lov. Inngrep i privatlivet krever hjemmel i lov,

og en melding til barneverntjenesten er et inngrep i privatlivet. Vi støtter derfor at plikten til å melde videre kommer tydelig frem i loven, og at det kommer tydelig frem at plikten for barneverntjenestene gjelder utover enn den alminnelige meldeplikten etter barnevernsloven § 13-2.

Bufetat, region øst er enige i at en tydelig lovregulert plikt vil bidra til at ansvaret for å varsle barnets nye kommune blir tydeliggjort for den enkelte barnevernstjeneste. Vi støtter forslaget i sin helhet.»

Asker kommune uttaler:

«Asker kommune er enig i departementets vurderinger om å tydeliggjøre barnevernets ansvar for å informere andre kommuners barnevern dersom det er behov for videre oppfølging fra barnevernet. Asker kommune er også enig i at det ikke bør være en plikt for barnevernstjenesten å varsle barnevernstjenesten i barnets nye oppholdskommune i ethvert tilfelle der en familie med en pågående barnevernssak flytter fra en kommune til en annen. Plikten bør begrenses til de tilfellene der det ut fra en barnevernsfaglig vurdering er et reelt behov for å varsle barnevernstjenesten i barnets nye oppholdskommune.»

Barne- og familieetaten i Oslo kommune uttaler:

«Vår kjennskap til Oslos barnevernstjenester tyder på at plikten til å melde bekymring ved flytting i alvorlige saker er godt kjent blant ansatte i Oslos barnevernstjenester. Adgangen til, og ikke minst ansvaret for, å varsle den nye bostedskommunens barnevernstjeneste i mindre alvorlige saker virker imidlertid å være mindre kjent.

Barne- og familieetaten i Oslo er på denne bakgrunnen enig i at barnevernstjenestenes ansvar for å gi hverandre opplysninger bør fremgå tydeligere og mer direkte av loven, og støtter forslaget om å innføre en uttrykkelig plikt slik departementet foreslår.»

Helse Midt-Norge RHF uttaler:

«En tydeligere lovregulert plikt vil bidra til at barnevernstjenestene oppfyller det ansvaret de har for å varsle andre barnevernstjenester når en familie flytter til en annen kommune, dersom barnet anses å ha behov for videre oppfølging fra denne barnevernstjenesten. Videre

vil en tydelig plassering av ansvaret kunne bidra til å redusere risikoen for svikt ved flytting og sikre ivaretagelse av barnets rett til beskyttelse og omsorg. Varsling mellom barnevernstjenesten i ulike kommuner ved flytting, vil også kunne forebygge at barnet får unødige brudd eller opphold i nødvendige spesialisthelsetjenester (alle fagområder), og til at ny kontakt ved behov kan opprettes med spesialisthelsetjenesten, og mellom spesialisthelsetjenesten og ny kommune, så raskt som mulig på nytt bosted.»

Mange av de høringsinstansene som er enig i behovet for å regulere formidling av opplysninger mellom barnevernstjenestene, gir også eksplisitt støtte til forslaget som ble sendt på høring. Blant disse er *Arbeids- og velferdsdirektoratet, Barneombudet, Barne-, ungdoms- og familieetaten region øst, Helse Midt-Norge RHF, Institutt for psykologi ved NTNU, Kompetansetjenesten for psykisk helse og barnevern (Pilar), Nasjonalt utviklingssenter for barn og unge (NUBU), Asker kommune, Aurskog-Høland kommune, Norsk sykepleierforbund, Redd barna og Rådet for psykisk helse.*

Enkelte av de instansene som støtter behovet for en bestemmelse som regulerer formidling av opplysninger mellom barnevernstjenestene, har innspill og synspunkter om hvordan en bestemmelse om varsling mellom barnevernstjenestene bør utformes. Blant disse er *Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, Datatilsynet, Statens helsetilsyn, Statsforvalteren i Trøndelag, og Oslo kommune.*

Statens helsetilsyn uttaler:

«I ordlyden til forslag til ny § 13-2 heter det at barneverntjenesten uten hinder av taushetsplikt skal varsle barneverntjenesten i en annen kommune «dersom barnet anses å ha behov for videre oppfølging» fra denne barneverntjenesten. I høringsnotatet går det imidlertid frem at barneverntjenesten ikke skal ha plikt til å varsle i ethvert tilfelle, men at det etter en barnevernsfaglig vurdering må foreligge et «reelt behov» for å varsle barnets nye oppholdskommune. Etter vårt syn vil barnevernets vurderinger i tråd med øvrige bestemmelser i barnevernsloven ofte allerede innebære en vurdering om at det er behov for oppfølging av barnets omsorgssituasjon. Vi ber derfor departementet vurdere om det kan tydeliggjøres hva som skal ligge i vurderingen av et «reelt behov», slik at denne vurderingen ikke bidrar til å skape ulik praksis hos barnevernstjenestene.»

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet uttaler:

«Departementet presiserer at varslingsplikten skal supplere meldeplikten. Etter direktoratets vurdering gir ikke dette tilstrekkelig veiledning om forholdet mellom bestemmelsene. Slik departementets forslag nå er utformet kommer barnevernstjenestens varslingsplikt etter tredje ledd til anvendelse dersom barnet anses å ha behov for videre oppfølging fra barnevernstjenesten i tilflyttingskommunen. Når barnet har behov for videre oppfølging i de alvorligste sakene, vil situasjonen omfattes både av meldeplikten i første ledd og varslingsplikten etter tredje ledd. Gitt at departementet mener at varslingsplikten ikke gjelder for de tilfellene som omfattes av meldeplikten, kan det være hensiktsmessig at dette kommer tydeligere frem, enten av lovteksten eller i merknadene til bestemmelsen.»

Datatilsynet gir i sin høringsuttalelse uttrykk for at de generelt sett slutter seg til departementets synspunkt om at tydelige lovhjemler for inngrep i enkeltpersoners private sfære bidrar til forutsigbarhet, og at et uttrykkelig lovgrunnlag også vil kunne fjerne usikkerhet rundt uklare rettsgrunnlag, forhindre gråsonerpraksis og bidra til å forhindre ulik praktisering av regelverket hos barnevernstjenestene. De ser også positivt på at departementet har gjort en vurdering av barnevernstjenestens plikt til å varsle barnets oppholdskommune opp mot retten til privatliv slik den fremkommer av EMK artikkel 8 og Grunnloven § 102. Når det gjelder utformingen av bestemmelsen uttaler tilsynet:

«I utkastet til nytt tredje ledd i § 13-2 er formuleringen at varslingsplikten inntreffer dersom barnet «anses å ha behov» for bistand. Presiseringen av at vilkåret vanligvis ikke vil være oppfylt der barneverntjenesten har ytt frivillige tiltak, er nyttig. Vi mener likevel at bestemmelsen etterlater for mye rom for skjønnsmessig fortolkning i den foreslåtte formen.

Etter vårt syn, er «anses å ha behov» en svært skjønnsmessig formulering som kan være vanskelig for den enkelte barneverntjeneste å fortolke. Det kan medføre ulik praktisering av bestemmelsen på tvers av barneverntjenestene. Et uttrykk som «kan ha behov» vil tyde på et krav om alminnelig sannsynlighetsovervekt, mens uttrykket «grunn til å tro», som brukes i någjeldende barnevernlov § 6-4, stiller et mer kvalifisert krav til sannsynlighets-

overvekt. Vi har vanskeligheter med å vurdere hvor uttrykket «anses å ha behov» skal plasseres i dette landskapet.»

Datatilsynet ber på denne bakgrunnen departementet om å gjøre en ny vurdering av ordlyden i bestemmelsen, eventuelt klargjør ytterligere hvordan bestemmelsen skal forstås.

Barne- og familieetaten i Oslo kommune uttaler:

«I det følgende vil vi imidlertid argumentere for en lovteknisk forenkling der forslaget om nytt § 13-2 tredje ledd, i stedet for å supplere, erstatter ansatte i barnevernstjenestens meldeplikt etter første ledd. Vi vil argumentere for at det, fremfor å innføres en varslingsplikt, bør innføres en ny meldeplikt med særskilt terskel for barnevernstjenesten. Vi vil videre argumentere for at terskelen for varslingsplikten bør dreies over til at det i aktive barnevernssaker i utgangspunktet skal varsles, med mindre det er ubetenkelig at barnet ikke vil bli fulgt opp av den nye bostedskommunens barnevernstjeneste. I tillegg vil vi argumentere for at departementet bør vurdere en lovfesting av ansvaret for å spore opp familien ved flytting til ukjent adresse.»

Statsforvalteren i Trøndelag gir i sin høringsuttalelse uttrykk for at det bør vurderes om det heller bør gis en ny bestemmelse som gir barnevernstjenesten adgang til å varsle ny barnevernstjeneste uten hinder av taushetsplikt i disse tilfellene. Videre gir de uttrykk for at dersom forslaget om ny pliktbestemmelse videreføres, bør departementet sikre at bestemmelsen er så tydelig som mulig.

Etter statsforvalterens vurdering er selve ordlyden tydelig, men at departementets kommentar til bestemmelsen oppleves som lite treffende og villedende. Statsforvalteren viser til uttalelser i høringsnotatet om at dersom det er iverksatt frivillige hjelpetiltak etter foreldrenes samtykke, og barnevernstjenesten vurderer at det ikke er grunnlag for å vurdere mer inngripende tiltak, vil det vanligvis ikke være behov for å varsle barnevernstjenesten i familiens nye kommune. Statsforvalteren uttaler videre:

«Statsforvalteren vurderer at departementet her legger opp til en mer innskrenkende bestemmelse enn det som følger av en naturlig forståelse av den foreslåtte ordlyden. Departementets omtale kan videre forstås som at det

heller ikke vil være adgang (uten samtykke) til å varsle ny barneverntjeneste i disse tilfellene. Dette vurderer Statsforvalteren i så fall som uheldig. Statsforvalteren oppfordrer departementet til å klargjøre ovennevnte.»

Fokus på barnevernet er skeptiske til forslaget om å innføre en ny bestemmelse om varsling mellom barnevernstjenester i ulike kommuner, og uttaler blant annet:

«Fokus på Barnevernet opplever den praksis, som nå ønskes formalisert, som til dels problematisk. Det er godt kjent, bekreftet fra en rekke kilder, at en ukjent andel av de barna som er omsorgsovertatt, er tatt uten gyldig grunn. I slike saker vil utveksling av opplysninger kunne forårsake stor skade på familien, inkludert barnet. Denne faren forsterkes ytterligere ved at andre hjelpeinstanser ofte av prinsipp støtter barnevernets bekymring uten at de selv foretar nødvendige og selvstendige analyser eller undersøkelser.

I de tilfellene der bekymringen er reell, vil det ideelt sett være formålstjenlig med formidling av opplysninger mellom barnevernstjenester i ulike kommuner. Samtidig viser Helsetilsynets årlige rapporter så stor feilprosent på de undersøkte temaene at en med stor sannsynlighet overfører feilinformasjon. Feil positiv informasjon kan også bli overført mellom tjenestene, ikke bare negativ...»

3.4 Departementets vurdering og forslag

3.4.1 Behovet for endring

Barnevernstjenestene i de ulike kommunene er ulike organer, men inngår i én felles etat med et særlig og felles ansvar for å sikre at barn som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Denne felles etatsforankringen har blant annet hatt betydning for hvordan bestemmelsen om barnevernets taushetsplikt og adgang til å gi opplysninger er utformet i ny barnevernslov. Den nye bestemmelsen i § 13-1 tar nettopp utgangspunkt i at de ulike organene som inngår i barnevernet har et særlig og felles ansvar for å beskytte barn mot ulike former for omsorgs- svikt og overgrep, og for å gi barn med alvorlige atferdsvansker nødvendig behandling og oppfølging. Det fremgår derfor av bestemmelsen at opplysninger kan gis til andre forvaltningsorganer

uten hinder av taushetsplikt når det er «nødvendig for å ivareta oppgaver etter denne loven», jf. § 13-1 tredje ledd. I ny barnevernslov er adgangen til å formidle opplysninger dermed ikke lenger knyttet til hvilket organ i barnevernet som har ansvaret for en oppgave. I forarbeidene, Prop. 133 L (2020–2021) *Lov om barnevern (barnevernsloven) og lov om endringer i barnevernloven* viste departementet til at de ulike barnevernsmyndighetene må kunne formidle opplysninger uavhengig av hvilket organ i barnevernet som etter loven har ansvaret for den oppgaven som tilsier at det er behov for å formidle opplysninger, jf. kapittel 19.1.4.3.

I denne sammenhengen innebærer dette at barnevernstjenesten i én kommune uten hinder av taushetsplikt kan formidle opplysninger til barnevernstjenesten i en annen kommune dersom dette er nødvendig for at denne kommunen skal kunne ivareta oppgaver etter loven.

En forutsetning for at den enkelte barnevernstjeneste skal kunne ivareta sine lovpålagte oppgaver, er at den blir gjort oppmerksom på at et barn som oppholder seg i kommunen kan ha behov for bistand og oppfølging fra barnevernstjenesten. Manglende kjennskap til at et barn kan ha behov for oppfølging og bistand kan få svært alvorlige konsekvenser for barnet. Antakelig er det de mest utsatte og sårbare barna som har størst behov for samfunnets beskyttelse, som også er mest avhengig av at noen melder fra til barnevernstjenesten om at et barn kan ha behov for barnevernets bistand.

Samtidig som barnevernstjenestene inngår i én felles etat, er ansvaret mellom kommunene tydelig regulert i barnevernsloven. Ansvarsdelingen mellom kommunene bygger på det såkalte «oppholdskommuneprinsippet», jf. barnevernsloven § 15-4. Prinsippet innebærer at det er den kommunen barnet til enhver tid oppholder seg i som har ansvaret for å yte tjenester og å iverksette tiltak etter loven. Dersom en familie flytter fra én kommune til en annen kommune, samtidig som barnevernstjenesten er i ferd med å vurdere en bekymringsmelding eller gjennomføre en åpen undersøkelse, har dette betydning for hvilken barnevernstjeneste som har ansvaret for videre undersøkelser og for å eventuelt iverksette og følge opp nødvendige barnevernstiltak. Det samme gjelder dersom det er iverksatt hjelpetiltak etter samtykke fra foreldrene.

Dersom en familie som mottar ulike former for frivillige hjelpetiltak flytter, er det barnets nye kommune som har ansvaret for eventuell videre oppfølging. Samtidig er det ingen automatikk i at

frivillige hjelpetiltak som er iverksatt av barnevernstjenesten i én kommune videreføres av barnevernstjenesten i en annen kommune dersom familien flytter.

Forutsetningen for at barnets nye oppholdskommune skal kunne følge opp saken med nødvendige undersøkelser og tiltak, er at barnevernstjenesten i den kommunen familien har flyttet til blir gjort oppmerksomme på saken.

Selv om det ikke kommer direkte frem av barnevernsloven har barnevernstjenestene allerede i dag i mange tilfeller et ansvar for å varsle andre barnevernstjenester dersom en familie med en pågående barnevernssak flytter til en annen kommune.

Den generelle meldeplikten til barnevernstjenesten er et personlig og selvstendig ansvar som omfatter enhver som utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan. Den omfatter dermed ansatte i en rekke tjenester og sektorer som helse, skole, barnehage og politiet. Plikten er derfor utformet med tanke på å balansere ulike hensyn. På den ene siden har barnevernstjenesten behov for opplysninger om barn i utsatte livs- og omsorgssituasjoner. På den annen side tilsier hensynet til familiens personvern at det bør være en viss terskel for å gi opplysninger uten samtykke fra dem opplysningene gjelder. Meldeplikten er derfor en ubetinget plikt som setter lovbestemt taushetsplikt til side, og som kun kan oppfylles ved melding til barnevernstjenesten. Samtidig er meldeplikten begrenset til å gjelde i de mer alvorlige tilfeller; ved mishandling eller andre former for alvorlig omsorgssvikt, ved vedvarende alvorlige atferdsvansker og menneskehandel. Det at barn ikke lever under optimale forhold er dermed ikke tilstrekkelig til å utløse meldeplikten.

Også ansatte i barnevernstjenestene er omfattet av den generelle meldeplikten. I Prop. 169 L (2016–2017) *Endringer i barnevernloven mv. (bedre rettsikkerhet for barn og foreldre)* er det presisert at både den enkelte ansatte og barnevernstjenesten som sådan har plikt til å melde fra til barnevernstjenesten i en annen kommune når vilkårene for dette er oppfylt.

Med utgangspunkt i barnevernstjenestenes særlige og felles ansvar for å sikre at barn som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid, har departementet imidlertid gitt uttrykk for at den enkelte barnevernstjeneste har et ansvar for å varsle barnets nye oppholdskommune som går lenger enn den generelle meldeplikten. Departementet har tidligere uttalt at en forsvarlig ivaretagelse av barneverns-

tjenestens oppgaver forutsetter at barnevernstjenesten varsler barnets nye oppholdskommune dersom barnevernstjenesten vurderer at barnet har behov for videre oppfølging fra barnevernet.

Departementet har også understreket at taushetsplikten ikke er til hinder for at barnevernstjenesten i én kommune gir opplysninger til barnevernstjenesten i en annen kommune. Departementet vil i den forbindelse også vise til at adgangen til å formidle opplysninger nylig er blitt noe utvidet. Fra 1. juli 2022 gjelder forvaltningsloven § 13 b første ledd nr. 5 også for barnevernet. Dette innebærer at barnevernstjenestene på samme måte som andre forvaltningsorganer uten hinder av taushetsplikt kan gi andre forvaltningsorganer opplysninger om «en persons forbindelse med organet og om avgjørelser som er truffet». Endringen innebærer en ytterligere presisering av at barnevernstjenesten i én kommune uten hinder av taushetsplikt kan opplyse barnevernstjenesten i en annen kommune om at det er opprettet en barnevernssak, igangsatt en undersøkelse eller iverksatt tiltak etter barnevernsloven.

Også barnevernstjenestene er omfattet av den generelle meldeplikten til barnevernstjenesten etter barnevernsloven § 13-2. Samtidig har departementet som nevnt tidligere uttalt at den enkelte barnevernstjeneste har et ansvar for å varsle barnevernstjenesten i andre kommuner som går lenger enn det som følger av den generelle meldeplikten. Barnevernstjenestenes ansvar for å varsle hverandre fremgår imidlertid ikke direkte av loven. Ansvar er i stedet utledet av utgangspunktet om at alle barnevernstjenestene inngår i én felles etat og ut fra en tolkning av barnevernslovens bestemmelser om formål, kravet til forsvarlighet og taushetsplikt og adgang til å gi opplysninger, jf. barnevernsloven §§ 1-1, 1-7 og 13-1.

Høringen viser at det er bred oppslutning blant høringsinstansene om at det er behov for å tydeliggjøre barnevernstjenestenes plikt til å varsle hverandre. Departementet er også etter høringen av den oppfatning at barnevernstjenestenes ansvar for å varsle hverandre bør fremgå tydeligere og mer direkte av barnevernsloven. Et vesentlig formål med den nye bestemmelsen er å fange opp de tilfellene der en familie flytter fra en kommune til en annen mens det pågår en undersøkelse av barnets omsorgssituasjon. Behovet for varsling kan imidlertid oppstå også i andre tilfeller.

Etter departementets syn vil en tydeligere lovregulert plikt bidra at barn som har behov for hjelp, omsorg og beskyttelse av barnevernet blir

ivaretatt på en god måte. Å tydeliggjøre innholdet i varslingsplikten vil også bidra til at barnevernstjenestene oppfyller det ansvaret de har for å varsle andre barnevernstjenester når en familie flytter til en annen kommune samtidig som det er opprettet en undersøkelsessak. En klar lovregulert plikt vil også føre til at ansvaret for å varsle barnets nye oppholdskommune blir løftet opp og tydelig lagt til den enkelte barnevernstjeneste. Å lovfeste barnevernstjenestens plikt til å varsle barnets nye oppholdskommune vil innebære en tydeliggjøring av barnevernstjenestenes felles myndighetsansvar. Selv om barnevernsansatte fremdeles vil omfattes av den generelle plikten til melde fra til barnevernstjenesten etter nærmere bestemte vilkår, er det naturlig at ansvaret for den mer regelmessige kontakten mellom barnevernstjenestene ivaretas mellom barnevernstjenestene som sådan.

3.4.2 Utforming av bestemmelsen

Høringen viser at et flertall av høringsinstansene støtter forslaget i høringsnotatet om å lovfeste at barnevernstjenesten skal varsle barnevernstjenesten i en annen kommune dersom barnet anses å ha behov for videre oppfølging fra denne barnevernstjenesten. Samtidig viser høringen at enkelte instanser har hatt innspill og synspunkter om hvordan bestemmelsen bør utformes. Flere av disse innspillene er knyttet til uttalelser i høringsnotatet om at bestemmelsen ikke bør omfatte ethvert tilfelle der en familie med en pågående barnevernssak flytter fra en kommune til en annen, men at plikten bør begrenses til de tilfellene der det ut fra en barnevernsfaglig vurdering er et «reelt behov» for å varsle barnevernstjenesten i barnets nye oppholdskommune. I høringsnotatet ble det også vist til at dersom det er iverksatt frivillige hjelpetiltak etter foreldrenes samtykke, og barnevernstjenesten vurderer at det ikke er grunnlag for å vurdere mer inngripende tiltak, vil det vanligvis ikke være behov for å varsle barnevernstjenesten i familiens nye kommune.

Departementet er fremdeles av den oppfatning at barnevernstjenestenes varslingsplikt ikke bør omfatte ethvert tilfelle der en familie med en pågående barnevernssak flytter fra en kommune til en annen. Samtidig er et viktig at plikten utformes slik at det er tilstrekkelig klart hvilke tilfeller som er omfattet av den nye bestemmelsen. På bakgrunn av innspillene under høringen har departementet kommet til at ordlyden i bestemmelsen bør endres noe fra forslaget som ble sendt på høring.

Hjelpetiltak skal bidra til at barn og familier får den støtten de trenger før utfordringer i hverdagen vokser til alvorlige problemer. Hjelpetiltak kan dermed også forebygge behov for mer inngripende tiltak. Et godt samarbeid med barn og foreldre er viktig for at foreldrene skal ønske å samtykke til frivillige tiltak. For enkelte kan det være utfordrende å ta imot hjelp fra barnevernstjenesten. Det er særlig viktig at barnevernstjenesten så langt som mulig legger til rette for samarbeid og møter barna og foreldrene med respekt. Dette innebærer også at hjelpetiltak etter samtykke fra foreldrene skal bygge på et reelt frivillig og informert samtykke. Dette innebærer samtidig at foreldrene også må kunne trekke samtykket tilbake, med den konsekvens at de hjelpetiltakene foreldrene har samtykke til opphører. At foreldrene selv kan velge om de skal motta et frivillig hjelpetiltak eller ikke, bør også ha konsekvenser for hvordan en bestemmelse om varslings mellom barnevernstjenester utformes.

Frivillige hjelpetiltak er nærmere regulert i barnevernsloven § 3-1. Det fremgår av bestemmelsen at barnevernstjenesten skal tilby og sette i verk hjelpetiltak for barnet og foreldrene når barnet på grunn av sin omsorgssituasjon eller atferd har et «særlig behov for hjelp». Videre er det presisert i bestemmelsen at hjelpetiltakene skal være egnet til å møte barnets og foreldrenes behov og til å bidra til positiv endring hos barnet eller i familien.

I høringsnotatet viste departementet til at dersom det er iverksatt frivillige hjelpetiltak etter foreldrenes samtykke, og barnevernstjenesten vurderer at det ikke er grunnlag for å vurdere mer inngripende tiltak, vil det vanligvis ikke være behov for å varsle barnevernstjenesten i familiens nye kommune. Departementet ga også uttrykk for at det i slike tilfeller i utgangspunktet bør være opp til foreldrene selv å vurdere om de ønsker å kontakte barnevernstjenesten for ytterligere bistand. Som enkelte høringsinstanser er inne på kom disse forutsetningene imidlertid ikke tydelig frem av ordlyden i bestemmelsen.

Etter departementets vurdering bør plikten begrenses til tilfeller der det er et reelt behov for at barnevernstjenesten i barnets nye oppholdskommune blir varslet. Et vesentlig formål med den nye bestemmelsen er å fange opp de tilfellene der en familie flytter fra en kommune til en annen mens det pågår en undersøkelse av barnets omsorgssituasjon. På den annen side er det viktig å legge til rette for at familier selv kan ta kontakt med barnevernstjenesten og be om hjelp. I tilfeller der en familie som mottar frivillige hjelpe-

tiltak fra barnevernstjenesten flytter, bør utgangspunktet derfor fremdeles være at det er opp til familien selv om de ønsker å henvende seg til barnevernstjenesten i den kommunen de har flyttet til.

Etter departementets vurdering bør bestemmelsen derfor begrenses til tilfeller der barnevernstjenesten vurderer at det er behov for videre undersøkelser av om det er behov for mer inngrepene tiltak enn frivillige hjelpetiltak etter barnevernsloven § 3-1. Departementet foreslår derfor at bestemmelsen utformes slik at det fremgår tydelig av ordlyden i bestemmelsen at plikten til å varsle barnevernstjenesten gjelder i de tilfellene der barnevernstjenesten vurderer at det er grunn til at barnevernstjenesten i den andre kommunen undersøker om barnet har behov for videre oppfølging utover frivillige hjelpetiltak etter § 3-1. Etter departementets vurdering vil denne presiseringen både ivareta behovet for å informere barnevernstjenesten i familiens nye oppholdskommune, og behovet for en klar og tydelig regulering av hvilke tilfeller som er omfattet av bestemmelsen.

Departementet antar at bestemmelsen særlig vil være aktuell i de tilfellene der en familie flytter fra en kommune til en annen mens det pågår en undersøkelse av barnets omsorgssituasjon etter barnevernsloven § 2-2. Bestemmelsen kan i enkelte tilfeller også være aktuell i meldingsfasen og i tiltaks- og oppfølgingsfasen. For eksempel dersom barnevernstjenesten har mottatt en bekymringsmelding, men ikke rukket å vurdere om meldingen skal følges opp med videre undersøkelser etter barnevernsloven § 2-1 før familien flytter til en ny kommune. Et annet eksempel kan være der barnevernstjenesten har henlagt saken fordi foreldrene ikke har samtykket til anbefalte hjelpetiltak, men der det er fastsatt i vedtaket at det skal gjennomføres en ny undersøkelse inntil seks måneder etter at saken ble henlagt, jf. barnevernsloven § 2-5 tredje ledd.

Det avgjørende bør være om det etter barnevernstjenestens vurdering er behov for at barnevernstjenesten i barnets nye oppholdskommune undersøker om barnet kan ha behov for barnevernstiltak utover frivillige hjelpetiltak.

Dersom en barnevernstjeneste mottar en melding fra en annen barnevernstjeneste etter nytt § 13-5 første ledd, skal meldingen følges opp i samsvar med kapittel 2 i barnevernsloven. Dette innebærer blant annet at § 2-1 om barnevernstjenestens gjennomgang av bekymringsmeldinger og § 2-2 om barnevernstjenestens rett og plikt til å gjennomføre undersøkelser, vil gjelde. Departe-

mentet foreslår derfor at det fremgår av bestemmelsen at barnevernstjenesten skal «sende melding».

Når det gjelder spørsmålet om hvilken kommune barnet og familien har flyttet til, vil departementet særlig vise til barnevernsloven § 13-4 sjette ledd. Det fremgår av bestemmelsen at myndigheter med ansvar etter denne loven kan innhente opplysninger fra Folkeregisteret når det er nødvendig for å utføre oppgaver etter denne loven. Dette vil også gjelde i tilfeller der det er behov for å finne ut hvilken kommune familien har flyttet til.

Dersom barnevernstjenesten sender en melding til barnevernstjenesten i en annen kommune, er det denne kommunen som har ansvaret for å vurdere og avklare barnets omsorgssituasjon og eventuelle behov for videre barnevernstiltak. I tillegg til bestemmelsene om bekymringsmelding og undersøkelse i kapittel 2, vil departementet også vise til bestemmelsen om adgang til å innhente opplysninger ved pålegg, jf. § 13-4.

3.4.3 Særlig om forholdet mellom varslingsplikten og meldeplikten

Forslaget til en ny bestemmelse som lovfester barnevernstjenestenes plikt til å varsle andre barnevernstjenester er ikke ment å erstatte den generelle meldeplikten i mer alvorlige tilfeller som følger av barnevernsloven § 13-2. Den nye plikten vil dermed supplere den generelle meldeplikten.

Blant annet på bakgrunn av innspillet fra *Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet* om forholdet mellom den generelle meldeplikten og den foreslåtte varslingsplikten, har departementet kommet til at den nye varslingsplikten bør plasseres innledningsvis i bestemmelsen om barnevernets opplysningsplikt, jf. § 13-5. Departementet viser til at dette vil gi et tydeligere skille mellom den generelle meldeplikten til barnevernstjenesten i de antatt mer alvorlige tilfellene, og barnevernstjenestens særlige plikt til å varsle barnevernstjenesten i andre kommuner i tilfeller der det er grunn til at denne barnevernstjenesten undersøker om barnet har behov for mer inngrepene tiltak enn frivillige hjelpetiltak.

Den generelle meldeplikten er både et personlig og individuelt ansvar og et ansvar for barnevernstjenesten som sådan. Dersom barnevernstjenesten vurderer tilfellet som så alvorlig at vilkårene for meldeplikt i barnevernsloven § 13-2 annet ledd er oppfylt, er det derfor denne bestemmelsen som skal anvendes. Bakgrunnen for dette

er at barnevernstjenestens faglige vurdering av antatt alvorlighetsgrad er relevant for den nye barnevernstjenestens vurdering og oppfølging av meldingen. Blant annet fremgår det av barnevernsloven § 2-1 første ledd at barnevernstjenesten skal vurdere om en bekymringsmelding krever «umiddelbar oppfølging». Departementet viser for øvrig til at dersom barnevernstjenesten vurderer at det kan være behov for at barnevernstjenestens leder i en annen kommune eller påtalemyndigheten treffer et akuttvedtak etter barnevernsloven kapittel 4, må barnevernstjenesten følge opp dette på egnet måte.

Den nye varslingsbestemmelsen vil gjelde i de tilfellene der barnevernstjenesten vurderer at det bør undersøkes om barnet har behov for mer inngripende tiltak enn frivillige hjelpetiltak, men at saken ikke vurderes som så alvorlig at vilkårene for meldeplikt er oppfylt. Det er i slike tilfeller barnevernstjenesten skal henviser til den nye varslingsbestemmelsen.

Departementet foreslår etter dette et nytt første ledd i § 13-5 som lovfester at barnevernstjenesten i barnets tidligere oppholdskommune skal sende melding til barnevernstjenesten i barnets nye oppholdskommune dersom barnevernstjenesten antar at det er behov for videre undersøkelser etter § 2-2 eller oppfølging utover frivillige hjelpetiltak etter § 3-1.

3.4.4 Forholdet til menneskerettighetene

Forslaget om å tydeliggjøre barnevernstjenestens ansvar for å formidle opplysninger til barnevernstjenester i andre kommuner vil etter departementets vurdering bidra til å styrke barns menneskerettigheter. Hovedformålet med den foreslåtte endringen er å sikre informasjonsflyten

mellom barnevernstjenester i de ulike kommunene. Forutsetningen for å kunne beskytte barn mot ulike former for omsorgssvikt er at barnevernstjenesten er kjent med barnets situasjon. Dersom barnevernstjenesten i én kommune sitter med opplysninger som barnevernstjenesten i en annen kommune trenger for å kunne gi et barn beskyttelse og omsorg, er det viktig at dette videreformidles til den andre barnevernstjenesten.

Bestemmelsen knytter seg til kjernen i barnets rett til beskyttelse og omsorg etter menneskerettighetene. Etter departementets vurdering vil den foreslåtte endringen bidra til oppfyllelsen av Norges forpliktelser etter Barnekonvensjonen. Samtidig vil formidling av opplysninger uten samtykke innebære et inngrep i retten til familie og privatliv etter Grunnloven § 102 og EMK artikkel 8. Inngrepet bidrar til at nødvendig informasjon formidles videre til rett organ i barnevernet med det formålet å beskytte barn mot ulike former for omsorgssvikt og overgrep, samt å kunne hjelpe barn med alvorlige atferdsvansker. Barnevernstjenesten i den kommunen barnet oppholder seg er avhengig av å motta opplysninger. Dersom barnevernstjenesten ikke mottar nødvendig informasjon, kan dette medføre alvorlig konsekvenser for det enkelte barnet. Den samfunnsmessige betydningen av at barnevernstjenestene informerer hverandre i tilfeller der en familie med behov for barnevernstjenester flytter mellom kommuner, må derfor tillegges stor vekt.

Etter en samlet helhetsvurdering legger departementet til grunn at lovforslaget er «nødvendig i et demokratisk samfunn». Lovforslaget er således ikke i strid med Grunnloven § 102 eller med EMK artikkel 8.

4 Behandling og registrering av meldinger om ufødte barn

4.1 Gjeldende rett

Barnevernsloven har som formål å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Det følger videre av § 1-1 at loven skal bidra til at barn og unge får gode og trygge oppvekstvilkår. Loven gjelder i utgangspunktet for barn under 18 år, jf. barnevernsloven § 1-2, men enkelte tiltak kan iverksettes inntil ungdommen har fylt 25. Barnevernsloven kommer i utgangspunktet ikke til anvendelse før et barn er født.

Barnevernstjenestens gjennomgang av meldinger er nærmere regulert i barnevernsloven § 2-1. Det fremgår av bestemmelsen at barnevernstjenesten skal gjennomgå innkomne bekymringsmeldinger snarest, og senest innen en uke etter at de er mottatt.

Videre fremgår det at barnevernstjenesten skal vurdere om en bekymringsmelding skal følges opp med en undersøkelse etter § 2-2. Det er også presisert at barnevernstjenesten skal vurdere om en bekymringsmelding krever umiddelbar oppfølging.

I § 2-1 annet ledd er det presisert at dersom barnevernstjenesten henlegger en bekymringsmelding uten undersøkelse, skal den begrunne henleggelsen skriftlig. Begrunnelsen skal inneholde faglige vurderinger. Henleggelse av åpenbart grunnløse bekymringsmeldinger trenger ikke å begrunnes.

Barnevernstjenestens gjennomgang av meldinger knyttet til ufødt liv er ikke særskilt regulert i bestemmelsen om barnevernstjenestens gjennomgang av meldinger.

Barnevernstjenesten har rett og plikt til å gjennomføre undersøkelser når det er rimelig grunn til å anta at det foreligger forhold som kan gi grunnlag for å iverksette tiltak etter barnevernsloven, jf. barnevernsloven § 2-2 første ledd. Undersøkelsen skal gjennomføres snarest og være avsluttet senest innen tre måneder. I fjerde ledd er det presisert at barnevernstjenesten kan benytte seg av utredning i senter for foreldre og barn for barn i alderen 0–6 år, jf. barnevernsloven

§ 16-3 fjerde ledd bokstav a og § 2-3. Undersøkelser knyttet til ufødt liv er ikke særskilt regulert i bestemmelsen om undersøkelser.

Barnevernstjenestens ansvar for å tilby hjelpetiltak er nærmere regulert i barnevernsloven § 3-1. Det fremgår av bestemmelsen at barnevernstjenesten skal tilby og sette i verk hjelpetiltak for barnet og foreldrene i tilfeller der barnet på grunn av sin omsorgssituasjon eller atferd har et særlig behov for hjelp. Tiltakene skal være egnet til å møte barnets og foreldrenes behov og bidra til positiv endring. Pålagte hjelpetiltak er nærmere regulert i barnevernsloven § 3-4. Tiltak overfor gravide er ikke særskilt regulert i bestemmelsen. Barnevernsloven åpner ikke for å iverksette tiltak uten samtykke fra den gravide kvinnen.

Det fremgår av barnevernsloven § 2-4 at barnevernstjenesten i visse tilfeller kan åpne en barnevernssak uten den gravidens samtykke. Bestemmelsen viser til tilfeller der kommunen gir melding om at en gravid rusmiddelavhengig uten eget samtykke er tatt inn og holdes tilbake på en statlig helseinstitusjon, jf. helse- og omsorgstjenesteloven § 10-3 syvende ledd. Det er også presisert at barnevernstjenesten kan tilby frivillige hjelpetiltak og vurdere behovet for å iverksette tiltak etter fødselen.

Barnevernsloven inneholder en egen bestemmelse om behandling av personopplysninger, jf. § 13-6. Det fremgår av bestemmelsens første ledd at de organer som utfører oppgaver etter barnevernsloven kan behandle personopplysninger, blant annet opplysninger som nevnt i personvernforordningen artikkel 9 og 10, når det er nødvendig for å utøve myndighet eller utføre andre oppgaver etter loven. I annet ledd er det presisert at bestemmelsen også omfatter private som utfører oppgaver etter barnevernsloven.

4.2 Forslaget i høringsnotatet og bakgrunnen for dette

4.2.1 Bakgrunnen for forslaget

Barnevernstiltak kan som hovedregel bare treffes overfor barn under 18 år, jf. barneverns-

loven § 1-2 første ledd. I forarbeidene til barnevernloven av 1992, ble det lagt til grunn at «[...] en sak vanskelig kan defineres som en barnevernssak, med de tvangsbeføyelser dette gir mulighet til, før barnet er født», jf. Ot.prp. nr. 44 (1991–92) *Om lov om barneverntjenester*.

Departementet har gitt uttrykk for at det likevel ikke er noe i veien for at barnevernstjenesten, eventuelt sammen med andre deler av hjelpeapparatet, inngår et samarbeid med foreldrene også før barnet er født. I rundskriv I – 46 / 95 om tiltak overfor gravide rusmiddelmissbrukere viser departementet til at det ikke er noe i veien for at barnevernstjenesten setter inn ulike former for hjelpetiltak dersom kvinnen samtykker. I rundskrivet blir det også vist til at det ofte vil være viktig å etablere et samarbeid med de mest sårbare mødrene for å forebygge at omsorgssvikt oppstår etter fødselen.

Departementet har mottatt flere henvendelser og spørsmål om kommunenes behandling av bekymringsmeldinger om gravide og ufødte barn. I tillegg har Bufdir henvendt seg til departementet og redegjort for utfordringer knyttet til denne problemstillingen. Henvendelsene gjelder særlig hvordan tjenestene skal registrere og arkivere slike meldinger. I henvendelsene kommer det frem at kommunene praktiserer dette ulikt.

Departementet legger til grunn at barnevernstjenesten har anledning til å åpne undersøkelsessak og til å tilby ulike former for frivillige hjelpetiltak med samtykke fra den gravide kvinnen. Barnevernstjenestene gir i dag råd og veiledning til gravide og tilbyr blant annet frivillige opphold på sentre for foreldre og barn. Muligheten for å tilby frivillige hjelpetiltak forutsetter imidlertid at barnevernstjenesten blir kjent med kvinnens situasjon. Barnevernstjenesten vil derfor, når det er nødvendig, ha anledning til å kontakte den gravide for å undersøke mulighetene for å tilby hjelp. Barnevernstjenesten kan deretter iverksette ulike former for hjelpetiltak etter samtykke fra den gravide kvinnen.

I fortalen til personvernforordningen er det gitt en nærmere omtale av samtykke som rettslig grunnlag for behandling av personopplysninger, jf. note 43:

«For å sikre at et samtykke gis frivillig bør det ikke utgjøre et gyldig rettslig grunnlag for behandling av personopplysninger i et bestemt tilfelle dersom det er en klar skjevhet mellom den registrerte og den behandlingsansvarlige, særlig dersom den behandlingsansvarlige er en offentlig myndighet og det derfor er usann-

synlig at samtykket er gitt frivillig med hensyn til alle omstendigheter som kjennetegner den bestemte situasjonen ...»

På bakgrunn av note 43 legger departementet til grunn at samtykke er lite egnet som rettslig grunnlag for å behandle personopplysninger knyttet til meldinger, undersøkelser og tiltak rettet mot gravide etter barnevernsloven. Barnevernsloven inneholder en egen bestemmelse om behandling av personopplysninger, jf. § 13-6. Behandlingen av opplysninger i barnevernet er hjemlet i personvernforordningens artikkel 6 nr. 1 bokstav e og i artikkel 9 bokstav g.

Å presisere at barnevernstjenesten kan behandle personopplysninger som nevnt i § 13-6 første ledd første punktum i saker som omhandler ufødte barn vil bidra til at praksis i disse sakene blir både forsvarlig og etterprøvbare.

4.2.2 Forslaget i høringsnotatet

Barnevernsloven inneholder en egen bestemmelse om behandling av personopplysninger, jf. § 13-6. Det fremgår av bestemmelsens første ledd at de organer som utfører oppgaver etter barnevernsloven kan behandle personopplysninger når det er nødvendig for å utøve myndighet eller utføre andre oppgaver etter loven.

Departementet foreslo i høringsnotatet å presisere i bestemmelsen at barnevernstjenesten også kan behandle opplysninger når det er nødvendig ved gjennomgang av meldinger og gjennomføring av undersøkelser i saker som omhandler ufødte barn, og i forbindelse med råd, veiledning eller iverksettelse og oppfølging av frivillige hjelpetiltak overfor gravide. Departementet viste til at forslaget slår fast at barneverntjenesten kan motta og registrere bekymringsmeldinger om ufødte barn og gir barnevernstjenesten hjemmel for behandling av personopplysninger i saker som omhandler gravide.

Departementet viste til at forslaget ikke innebærer noen endringer i barnevernets ansvar for ufødt liv eller myndighet overfor gravide. Dette innebærer at det fremdeles er en grunnleggende forutsetning at undersøkelser og tiltak som retter seg mot gravide må være basert på den gravide kvinnens samtykke.

Departementet presiserte i høringsnotatet at behandlingen av personopplysninger skal være «nødvendig». Dette innebærer at det ikke skal innhentes eller på annen måte behandles flere opplysninger enn det som trengs for formålene, og at opplysningene skal være relevante og ha

saklig sammenheng med det formålet som søkes oppnådd ved behandlingen.

I høringsnotatet viste departementet videre til at når barnevernstjenesten mottar en melding med bekymring for et barn, har de en plikt til å gjennomgå bekymringsmeldingen, jf. barnevernsloven § 2-1. Det følger forutsetningsvis av dette at barnevernstjenesten også må journalføre og lagre innholdet i meldingen. Hvis en bekymringsmelding blir henlagt uten at det åpnes en undersøkelse, skal henleggelsen begrunnes. En slik begrunnelse må da journalføres og arkiveres.

I høringsnotatet ble det presisert at dersom barnevernstjenesten mottar en melding som gjelder et ufødt barn, må barnevernstjenesten også i dag vurdere innholdet i meldingen. Dersom innholdet i meldingen tilsier det, må barnevernstjenesten kontakte den gravide kvinnen for å avklare om hun ønsker hjelp og bistand fra barnevernstjenesten. Forslaget tydeliggjør adgangen barnevernstjenesten har til å registrere meldinger og til å åpne og registrere saken som en barnevernssak.

Det ble vist til at i motsetning til i andre saker må den gravide kvinnen samtykke for at barnevernstjenesten skal kunne åpne undersøkelse eller iverksette tiltak etter barnevernsloven. Hvis hun samtykker, kan barnevernstjenesten åpne en undersøkelse og tilby ulike former for råd, veiledning og hjelpetiltak. Forslaget gir barnevernstjenesten et rettslig grunnlag etter barnevernsloven til å behandle personopplysninger knyttet til meldinger, undersøkelser og tiltak mot gravide

4.3 Høringsinstansenes syn

I underkant av 20 høringsinstanser har avgitt høringsuttalelse til departementets forslag om å lovfeste at barnevernstjenesten kan behandle nødvendige personopplysninger i saker som gjelder gravide og det ufødte liv.

Et stort flertall av disse instansene støtter forslaget eller gir uttrykk for at det er behov for å presisere adgangen til å behandle nødvendige personopplysninger. Blant disse instansene er *Arbeids- og velferdsdirektoratet, Barneombudet, Barne-, ungdoms- og familieetaten region øst, Helse Midt-Norge RHF, Kompetansetjenesten for psykisk helse og barnevern (Pilar), Nasjonalt utviklings-senter for barn og unge (NUBU), Institutt for psykolog ved NTNU, Statens helsetilsyn, Asker kommune, Aurskog-Høland kommune, KS, Oslo kommune, Norsk sykepleierforbund, Datatilsynet og Rådet for psykisk helse.*

Rådet for psykisk helse uttaler:

«Vi registrerer også at ufødte barn nå får forbedret sin beskyttelse der det er bekymring knyttet til ivaretagelse av foreldrerollen. Forskning viser at mors psykiske helse de 1001 dagene fra unnfangelse til barnets toårsdag kan påvirke barnets livslange psykiske helse. Svangerskap, sped- og småbarnsalder er en periode preget av rask utvikling. Hjernens tidlige utvikling og hvordan spedbarnet utvikler seg i samspill med sine omgivelser vil påvirke barnets psykiske helse over lang tid. For de barna og familiene som strever er det derfor viktig med tidlig innsats og beskyttelse i form av støtte og hjelp til foreldrene allerede før barnet er født eller i de første sensitive levetidspunkter og år.»

KS uttaler at de deler departementets vurdering om at det kan være usikkerhet knyttet til registrering og lagring av meldinger og opplysninger om gravide og ufødte barn i kommunene. KS støtter derfor departementets forslag om å presisere adgangen til å behandle nødvendige personopplysninger i slike saker i ny barnevernslov og uttaler at forslaget ikke utvider barnevernets ansvar for det ufødte liv utover dagens praksis, og ikke vil få noen vesentlige administrative eller økonomiske konsekvenser for kommunene.

Norsk sykepleierforbund uttaler:

«Tjenester som møter mor (og evt. partner) under graviditeten har manglet et handlingsalternativ i tilfeller der man har bekymring for at mors helse og/eller livssituasjon kan utgjøre en risiko for det ufødte barnet. Lovforslaget tydeliggjør at mottatt bekymringsmelding skal dokumenteres og lagres av barnevernet, at evt. hjelp skal avklares og dokumenteres/begrunnes. Det mener vi er et steg i riktig retning.»

Asker kommune er enig i departementets vurdering og støtter forslaget om å presisere når barneverntjenesten kan registrere opplysninger i saker vedrørende gravide og ufødte barn. De uttaler at presiseringen vil bidra til lik håndtering av disse sakene, og til mindre usikkerhet om når sak kan åpnes.

Statens helsetilsyn uttaler:

«Som departementet beskriver i høringsnotatet har det rådet usikkerhet knyttet til registrering og lagring av meldinger og opplysninger om gravide og ufødte barn, hvilket har

ført til ulik praksis mellom barneverntjenestene. Helsetilsynet støtter departementets forslag om å presisere adgang til behandling og registrering av melding om gravide og ufødte barn i barnevernsloven. En slik tydeliggjøring vil avklare hva som er forsvarlig praksis og bidra til likere tjenester. [...]

Helsetilsynet deler departementets syn på at det er behov for at det sees mer på hvordan man kan følge opp gravide man er bekymret for, men hvor tvang ikke er et alternativ. Dette gjelder ikke bare bekymring om rus, men også ved annen bekymring som psykisk helse og vold. I Helsetilsynets rapport «Det å reise vasker øynene» så vi at tidlig dialog mellom ulike tjenester som jordmor/helsestasjon, rusbehandling, fødeklinikk, og barnevernet både gjør at det tidlig sikres mest mulig opplysninger om familien, og at barneverntjenesten tidlig kan tilstrebe et samarbeid med foreldrene. Dette skaper tillit og forutsigbarhet for foreldre, men kan også i enkelte saker vise seg å være helt nødvendig for å sikre barnets trygghet. Vår anbefaling fra rapporten er samtidig at et tydelig regelverk og tydelige faglige retningslinjer er viktige når det gjelder ufødte barn, fordi dette er særdeles inngripende situasjoner.»

Bufetat, region øst er enige i departementets betraktninger når det gjelder samtykke som et lite egnet rettslig grunnlag i denne sammenheng. De uttaler:

«Det vil da også kunne oppstå ulike tolkninger og praksis for de tilfeller der den gravide ikke samtykker til oppfølging fra barneverntjenesten, og hvordan mottatte personopplysninger da skal håndteres. Vi mener derfor det er viktig med tydelig hjemmel i loven slik at praksis rundt disse henvendelsene blir både forsvarlige og etterprøvbare.

Vi er videre enige i at en slik endring vil sikre en lik praksis blant kommunene, og at det vil gjøre det lettere å få oversikt og statistikk over disse sakene. I tillegg anser vi det som positivt at det vil lette planleggingen av iverksettelse av eventuelle hjelpetiltak i disse sakene, på tvers av linjene kommune-stat, forutsatt at den gravide samtykker. *Bufetat, region øst* mener formuleringen i departementets endringsforslag er tydelig, og støtter dette i sin helhet.»

Datatilsynet uttaler at de vanskelig kan se hvordan plikten til å gjennomgå mottatte meldinger etter

barnevernsloven skal kunne oppfylles for meldinger som gjelder gravide kvinner og ufødte barn dersom barneverntjenesten ikke samtidig skal ha adgang til å behandle personopplysninger i den forbindelse. De fremhever at hensynet til beskyttelse av sårbare barn må veie tungt og at de derfor ikke har noen innvendinger til den foreslåtte presiseringen i barnevernsloven § 13-6.

De oppfordrer likevel departementet til å vurdere om det skal gjelde særskilte regler for sletting av opplysninger i slike saker, ofte omtalt som en arkivavgrensning:

«Som departementet påpeker, vil saken som utgangspunkt ikke kunne betegnes som en barnevernssak når barnet er ufødt. Dersom meldingen viser seg grunnløs, meldingen ikke fører til tiltak, eller det av andre grunner ikke er grunnlag for videre bekymring eller oppfølging av barnet etter fødsel, kan det være gode grunner til å begrense hva som lagres for ettertiden. Selv om barneverntjenesten har en forvaltningsmessig plikt til å dokumentere sine handlinger av notoritetshensyn, er det ikke sikkert at all dokumentasjon i saken er arkivverdig.»

Datatilsynet ber departementet vurdere om det skal nedfelles i regelverket at barneverntjenesten må gjøre en særskilt arkivavgrensning i saker om gravide kvinner og ufødte barn som ikke fører til frivillige tiltak, og det ikke er sannsynlig at det vil bli behov for videre oppfølging på et senere tidspunkt.

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet ønsker å tydeliggjøre barnevernstjenestens rettslige grunnlag til å behandle meldinger om bekymring for ufødt barn, kontakte gravide kvinner og tilby og eventuelt iverksette hjelpetiltak i barnevernsloven. De viser samtidig til at de omtalte oppgaver etter gjeldende rett er innenfor barnevernstjenestens myndighet og oppgaver. De uttaler videre at barnevernstjenesten, etter en tolkning av barnevernsloven og bestemmelsen i § 13-6 første ledd, allerede har rettslig grunnlag i barnevernsloven til å behandle de personopplysningene som er nødvendige for å utføre nevnte oppgaver. De mener derfor at den foreslåtte presiseringen i § 13-6 første ledd for disse tilfellene er overflødig.

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet mener at barnevernets adgang til å behandle meldinger om bekymring for ufødt barn, kontakte gravide kvinner og tilby og eventuelt iverksette hjelpetiltak heller bør fremgå tydelig av loven, «enten i en egen bestemmelse eller som tillegg til

aktuelle bestemmelser. Dette fremfor å løse utfordringer knyttet til usikkerhet og manglende registrering i disse sakene gjennom den foreslåtte presiseringen i bestemmelsen om behandling av personopplysninger.»

Fokus på Barnevernet uttaler at den praksis som her ønskes formalisert oppleves som svært problematisk, og de mener formaliseringen vil innebære høy risiko for utvidet destruktiv praksis på dette området:

«På den ene siden ser vi barneverntjenestens ønske om å beskytte barn fra alkoholskadde/ruspregende foreldre. Samtidig har Fokus på Barnevernet lenge erkjent at barneverntjenesten ikke har kompetanse til å avdekke rus, men bygger bekymringer hovedsakelig på antakelser.

Selv uten formalisering finnes det flere varianter av foreldre som kategorisk blir gjenstand for bekymring, nettopp på bakgrunn av denne type antakelser. Et eksempel er gravide som tidligere selv har vært under barnevernets omsorg. Fokus på Barnevernet kjenner til en rekke enkeltindivider som har mistet omsorg for ufødte barn, kun pga. denne type bakgrunn. Formalisering av en slik praksis vil drastisk kunne eskalere denne uheldige praksisen.

Fokus på barnevernet er videre bekymret for at et samtykke i slike situasjoner ikke alltid vil være et reelt samtykke:

«Vi noterer at forskriftsforslaget påpeker at slike undersøkelser og behandlinger av ufødt liv skal godkjennes av den gravide, altså de er frivillige. Dette innebærer dessverre ingen sikkerhet verken for den gravide eller det ufødte barnet. Blant våre medlemmer finnes det mange som har erfart hvordan barneverntjenestens «frivillighet» fungerer. Her finnes en trussel bak speilet, og denne inntreffer det øyeblikket barnet er født. Det er alt for mange familier som har blitt møtt med at om de ikke godkjenner f.eks. opphold på familiesenter, blir de fratatt barnet.»

4.4 Departementets vurdering og forslag

Barnevernsloven gjelder i utgangspunktet bare for barn som er født. Det hender likevel at barnevernstjenestene mottar meldinger og henvendelser om gravide og ufødte barn. Slike meldinger er ofte knyttet til alvorlig rusmiddelavhengighet, alvorlige psykiske lidelser og alvorlig psykisk

funksjonsnedsettelse. Enkelte meldinger gjelder også tilfeller der den gravide kvinnen er utsatt for vold.

Selv om barnevernsloven i utgangspunktet gjelder for fødte barn, er det likevel lagt til grunn at barnevernstjenesten, eventuelt sammen med andre deler av hjelpeapparatet, kan samarbeide med foreldrene også før barnet er født. Det er også lagt til grunn at det ikke er noe i veien for at barnevernstjenesten setter inn ulike former for hjelpetiltak etter samtykke fra den gravide kvinnen. Departementet har også understreket betydningen av samarbeid med de mest sårbare mødrene for å forebygge at omsorgssvikt oppstår etter fødselen, og at det i mange tilfeller vil være nyttig om barnevernstjenesten kommer tidlig inn og etablerer et samarbeid med den gravide kvinnen.

Høringen viser at det er bred støtte blant høringsinstansene om at det i dag er en viss usikkerhet knyttet til registrering og lagring av meldinger og annen behandling av opplysninger om gravide, og at adgangen til å behandle personopplysninger i saker om gravide og ufødte barn bør lovfestes. Også *Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet* er enig i at det er et behov for å tydeliggjøre barnevernstjenestens rettslige grunnlag til å behandle meldinger og opplysninger ved kontakt med gravide. Samtidig gir direktoratet uttrykk for at det i dag følger av en tolkning av bestemmelsen om behandling av personopplysninger at barnevernstjenesten har rettslig grunnlag for å behandle de personopplysningene som er nødvendige for å utføre aktuelle oppgaver. Etter deres vurdering er den foreslåtte presiseringen i § 13-6 derfor overflødig.

Departementet legger også etter høringen til grunn at det i dag er knyttet en viss usikkerhet til hvordan barnevernstjenestene skal følge opp meldinger om ufødte barn. Dette har særlig sammenheng med at barnevernsloven i utgangspunktet gjelder for barn som er født, og at barnevernstjenesten ikke har noen lovpålagte oppgaver eller ansvar knyttet til ufødte barn. Videre følger det av bestemmelsen om behandling av personopplysninger at opplysninger kan behandles når det er nødvendig for å «utøve myndighet» eller «utføre andre oppgaver etter loven». Denne usikkerheten har blant annet ført til en uheldig og utilsiktet variasjon i barnevernstjenestenes praksis knyttet til behandlingen av personopplysninger. Blant annet har det enkelte steder utviklet seg en praksis med «under bordet-meldinger», slik at henvendelsene ikke er blitt journalført eller lagret i barnevernstjenestens saksbehandlings-

system. Usikkerheten har dermed ført til løsninger for lagring og oppbevaring av meldingene som er lite tilfredsstillende.

I lys av enkelte av høringsuttalelsene vil departementet imidlertid vise til at personell som yter helse- og omsorgstjenester har en streng yrkesmessig taushetsplikt som blant annet skal bidra til å hindre at hjelpetrengende unnlater å oppsøke helse- og omsorgstjenesten ved behov av frykt for uønsket spredning av opplysninger. Denne taushetsplikten skal videre bidra til at pasienter eller brukere vil gi fra seg de opplysninger om seg selv som er nødvendig for at helse- og omsorgstjenesten blir i stand til å yte forsvarlige helse- og omsorgstjenester. Utgangspunktet er at pasienter eller brukeren skal kunne føle seg trygge på at opplysninger som gis i forbindelse med ytelse av helse- og omsorgstjenester ikke benyttes i andre sammenhenger og utleveres til andre uten deres samtykke. Som en hovedregel har personellet derfor kun adgang til å sende melding til barnevernstjenesten med opplysninger om gravide kvinner og deres ufødte barn dersom de gravide kvinnene samtykker til dette. Når personell som yter helse- og omsorgstjenester i sin kontakt med utsatte gravide, kommer til at barnevernstjenesten bør kobles inn, vil personellet vanligvis forsøke å innhente samtykke fra den gravide. Dersom den gravide samtykker kan personellet gi opplysninger til barnevernstjenesten, som kan komme inn og etablere samarbeid med den gravide under svangerskapet og forberede videre oppfølging etter at barnet er født. Et unntak er ved tilbakeholdelse av gravide rusmiddelavhengige i statlig helseinstitusjon uten eget samtykke. I slike tilfeller skal kommunen uten hinder av taushetsplikt gi barnevernstjenesten melding om dette, jf. helse- og omsorgstjenesteloven § 10-3 syvende ledd.

Departementet vurderer at det er behov for en tydeligere regulering av barnevernstjenestens adgang til å behandle personopplysninger ved gjennomføring av undersøkelser om ufødte barn, og i forbindelse med råd, veiledning og iverksettelse og oppfølging av frivillige hjelpetiltak overfor gravide. Dette har også sammenheng med økt bevissthet om at samtykke ikke alltid er et egnet hjemmelsgrunnlag ved behandling av personopplysninger.

Etter departementets vurdering vil det å gi barnevernstjenesten en tydelig hjemmel til å registrere meldinger og behandle nødvendige personopplysninger bidra til at barnevernstjenestene blir tryggere på hvordan de skal følge opp meldinger om gravide og det ufødte liv. Dette

vil gi barnevernstjenestene bedre forutsetninger for å komme i en positiv dialog med den gravide kvinnen, og dermed bidra til at nødvendige barnevernstiltak kan planlegges bedre, at tiltak kan gjennomføres på en mindre inngripende måte og at mer inngripende tiltak som omsorgsovertakelse kort tid etter fødsel, kan unngås.

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet har i sin høringsuttalelse gitt uttrykk for at det rettslige grunnlaget for å behandle meldinger om bekymring for ufødt barn, kontakte gravide kvinner og tilby og eventuelt iverksette hjelpetiltak bør reguleres i en bestemmelse i barnevernsloven eller som tillegg til aktuelle bestemmelser i loven.

Departementet har merket seg innspillet fra direktoratet, men har likevel kommet til at det er mest hensiktsmessig at adgangen til å behandle meldinger om ufødte barn reguleres i bestemmelsen om behandling av personopplysninger. Departementet viser i den forbindelse særlig til at barnevernslovens utgangspunkt er at loven ikke kommer til anvendelse før et barn er født. Oppfølgingen av gravide, også de som er særlig utsatt for fremtidige tiltak fra barnevernet, faller først og fremst inn under helsemyndighetenes og helsepersonells ansvar. Når departementet nå ser det nødvendig å presisere grunnlaget for å behandle personopplysninger i disse sakene er det på grunn av at usikkerheten knyttet til registrering av meldinger og behandling av opplysninger. En endring av lovens utforming og hvilke grupper barnevernsloven kommer til anvendelse for, slik Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet tar til orde for, anses ikke som nødvendig for å få en sikrere og mer ensrettet praksis på dette området.

Departementet har også merket seg at *Data-tilsynet* ber departementet vurdere om det skal gjelde særskilte regler om sletting (arkivavgrensning) i saker om gravide kvinner og ufødte barn som ikke fører til frivillige tiltak, og det ikke er sannsynlig at det vil bli behov for videre oppfølging på et senere tidspunkt.

Barnevernstjenestens journalplikt følger av barnevernsloven § 12-4. Denne plikten innebærer blant annet at barnevernstjenesten skal begrunne og dokumentere hvorfor en melding er henlagt uten at det ble åpnet en undersøkelse, jf. barnevernsloven § 2-1 annet ledd. Videre skal dokumentene i en barnevernssak lagres og oppbevares i henhold til arkivloven og forskrift til denne.

Det er lagt til grunn at meldinger som henlegges uten at det er satt i gang en undersøkelsessak skal oppbevares i fem år. Dette forutsetter at det ikke har kommet inn nye opplysninger som gir grunn til å foreta undersøkelse. Åpenbart grunn-

løse meldinger eller meldinger som faller utenfor barnevernsloven skal ikke oppbevares.

Etter departementets vurdering bør meldinger knyttet til gravide følge de samme reglene for lagring og oppbevaring som andre meldinger. Barnevernsloven inneholder ikke egne regler om oppbevaring og arkivering av meldinger som henlegges uten at det er satt i gang en undersøkelses-sak. Etter departementets vurdering er det derfor heller ikke hensiktsmessig å regulere dette for meldinger om ufødt liv.

Som nevnt ovenfor er det i saker om gravide og ufødt liv en grunnleggende forutsetning at undersøkelser og tiltak må være basert på den gravide kvinnens samtykke. Etter departementets vurdering bør meldinger som henlegges fordi den gravide kvinnen ikke ønsker hjelp fra barnevernet sidestilles med andre bekymringsmeldinger som henlegges uten undersøkelse. Dette innebærer at også slike meldinger skal oppbevares i fem år.

Departementet har merket seg at *Fokus på barnevernet* er bekymret for at den nye bestemmelsen vil føre til en økning av tilfeller hvor barnevernet overtar omsorgen på uriktig grunnlag.

Departementet legger til grunn at forslaget i liten grad vil påvirke antallet saker og viser samtidig til at antall saker om ufødte barn er svært lavt. På grunn av usikkerhet og ulike praksis ved registrering og arkivering av meldinger om ufødte barn, finnes det imidlertid ikke eksakte tall på hvor ofte barnevernstjenestene mottar slike henvendelser. Omfanget av akutt plasseringer av nyfødte barn kan gi en indikasjon på hvor mange saker det er snakk om. Ifølge barnevernsstati-

stikken fra 2020 ble 19 nyfødte barn akutt plassert med hjemmel i § 4-9 i den daværende barnevernsloven av 1992. Samme år ble 41 barn under ett år akutt plassert med hjemmel i daværende § 4-6 annet ledd. Forslaget vil derimot innebære at alle meldinger om ufødte barn blir registrert og arkivert i det ordinære saksbehandlingssystemet på et tidlig tidspunkt i saken. Forslaget endrer ikke barnevernets ansvar for ufødt liv eller myndighet til å iverksette tiltak overfor gravide. Det vil fremdeles være slik at undersøkelser og tiltak forutsetter at den gravide kvinnen samtykker til dette.

Det er bred støtte for forslaget som ble sendt på høring om å presisere adgangen til å behandle nødvendige personopplysninger i § 13-6 om behandling av personopplysninger. Etter departementets vurdering vil forslaget bidra til at disse sakene registreres og arkiveres likt i de ulike barnevernstjenestene. Dette innebærer at det også blir lettere å få oversikt og statistikk over sakene.

I forslaget til bestemmelse som ble sendt på høring ble det presisert at barnevernstjenesten kan behandle personopplysninger i forbindelse med gjennomgang av meldinger og gjennomføring av undersøkelser i saker som omhandler ufødte barn, og i forbindelse med råd, veiledning eller iverksettelse og oppfølging av frivillige hjelpetiltak overfor gravide. Departementet har etter høringen kommet til at det er tilstrekkelig at det fremgår av bestemmelsen at barnevernet kan behandle personopplysninger i saker som gjelder ufødte barn, jf. utkast til annet punktum i § 13-6 første ledd.

5 Lovkrav om politiattest for eier av barnevernsinstitusjon

5.1 Gjeldende rett

5.1.1 Innledning

Det finnes hjemler på mange områder til å innhente politiattest (vandelskontroll) fra personer som skal ha ansvar for eller utføre oppgaver overfor mindreårige. Formålet med vandelskontrollen er å forhindre at personer i ansettelsesforhold, verv eller lignende som allerede er dømt, siktet eller tiltalt for overgrep mot mindreårige, får stillinger eller kommer i posisjoner der de kan begå nye overgrep. Politiregisterloven og politiregisterforskriften angir rammene for vandelskontroll, herunder hvilke formål som kan begrunne krav om politiattest, mens det er spesiallovgivning som regulerer det konkrete saks- eller fagområdet der attesten skal innhentes og konsekvensene av anmerkninger. Vandelskontroll er et forebyggende tiltak, og ikke tilstrekkelig i seg selv til å forhindre overgrep.

De ytre rammene for når det er adgang til å utstede politiattest følger av EMK artikkel 8 om retten til respekt for privatliv og familieliv, som blant annet oppstiller krav om at politiattesten må fremme ett av de legitime formålene i bestemmelsen og være nødvendig i et demokratisk samfunn. Artikkel 8 stiller blant annet krav om at inngrep i privatlivet skal være «i samsvar med loven». Det sentrale innholdet i dette lovkravet oppfattes gjerne slik at det må kreves at lovgivningen klargjør til hvilke formål politiattest kan utstedes, og at reglene er tilgjengelige for borgerne. Det vises til nærmere omtale i Ot.prp. nr. 108 (2008–2009) *Om lov om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten (politiregisterloven)*.

5.1.2 Krav om politiattest etter barnevernsloven

I barnevernsloven § 12-11 er det regulert hvilke personer som skal legge frem politiattest. Kravene gjelder etter nærmere regler for personer som er ansatt i eller utfører oppgaver for barnevernstjenesten, i institusjoner og for fosterforeldre.

Nærmere regulering av personkretsen som skal legge frem politiattest er også fastsatt i forskrift 20. desember 2022 nr. 2359 om politiattest etter barnevernsloven, jf. §§ 1 til 6.

Hvilken type politiattest som kreves, følger reglene i politiregisterloven om barneomsorgsattester, jf. politiregisterloven § 39. Bestemmelsen gir nærmere regler for hvilke straffebud som vises på politiattesten og hvilken type politiattest som kan kreves for personer som skal ha omsorg for eller oppgaver knyttet til mindreårige, jf. politiregisterloven § 37. Politiregisterloven § 37 regulerer hvilke formål som kan begrunne bestemmelser om krav om politiattest. Det er to aktuelle formål som er relevante på barnevernsområdet:

1) § 37 første ledd nr. 4: dersom utelukkelse fra stilling, virksomhet, aktivitet eller annen funksjon kan forhindre at personer begår overgrep mot eller har skadelig innflytelse på mindreårige, eller bidrar til å øke tilliten til at mindreårige tas hånd om av skikkede personer,

2) § 37 første ledd nr. 5: dersom utelukkelsen fra stilling, virksomhet, aktivitet eller annen funksjon kan bidra til å sikre at en person som skal adoptere eller over tid eller jevnlig skal ha heldøgns omsorgsansvar for mindreårige, er egnet for oppgaven.

Kravet om politiattest på barnevernsområdet, faller i de fleste tilfellene inn under formålet i politiregisterloven § 37 nr. 4. I slike tilfeller skal det kreves barneomsorgsattest, jf. politiregisterloven § 39 første ledd. Det vil si en politiattest som viser anmerkninger tilknyttet nærmere bestemte straffebud, som seksualforbrytelser mot barn og voksne, drap, narkotikaforbrytelser og grov vold- og ranskriminalitet.

De som skal godkjennes som fosterforeldre omfattes av formålet i politiregisterloven § 37 nr. 5 og skal legge frem *uttømmende og utvidet politiattest* etter politiregisterloven § 41, jf. barnevernsloven § 12-11 fjerde ledd. Det vil si politiattest som viser alle strafferettslige reaksjoner som er registrert i reaksjonsregisteret. Tilsvarende gjelder for personer som tar imot barn i avlastningshjem, jf. barnevernsloven § 12-11 fjerde ledd. Nemndleder i barneverns- og helsenemnda, skal legge

frem en uttømmende politiattest som nevnt i politi-registerloven § 41 første ledd.

I barnevernsloven § 12-11 og i forskrift om politiattest etter barnevernsloven, er det stilt nærmere krav til hvem som skal fremlegge politiattest. Det fremgår av § 12-11 annet ledd at personer som skal ansettes i eller utføre oppgaver på vegne av en barnevernsinstitusjon etter kapittel 10, et senter for foreldre og barn etter kapittel 10 eller et omsorgssenter etter kapittel 11, skal legge frem politiattest som nevnt i politiregisterloven § 39 første ledd. Det fremgår av bestemmelsens annet punktum at kravene også omfatter personer som utfører andre oppgaver for institusjonen, senteret for foreldre og barn eller omsorgssenteret, og som har direkte kontakt med barn og unge eller foreldre som oppholder seg der. Det fremgår av forskrift om politiattest etter barnevernsloven, at også eier av institusjon skal legge frem politiattest dersom eier skal arbeide eller oppholde seg regelmessig på institusjonen, jf. § 2 tredje ledd. Det fremgår av bestemmelsens første ledd at begrepet institusjon omfatter barnevernsinstitusjon og sentre for foreldre og barn etter barnevernsloven kapittel 10, og omsorgssenter etter barnevernsloven kapittel 11.

Det følger av barnevernsloven § 12-11 syvende ledd at en person som har anmerkning som gjelder straffebud som omfattes av barneomsorgsattest, ikke kan ha oppgaver overfor mindreårige. Dette gjelder alle som skal legge frem politiattest etter barnevernsloven.

5.2 Forslaget i høringsnotatet og bakgrunnen for dette

Departementet viste i høringsnotatet til at departementet har blitt gjort kjent med en problemstilling knyttet til at eiere av institusjoner kan oppholde seg på institusjonen og slik komme i kontakt med barna. Departementet mente derfor det er behov for å sørge for en tilstrekkelig klar lovhjemmel for å kunne kreve fremlagt politiattest for eiere av institusjoner. Departementet viste for øvrig til flere pågående prosesser departementet har på dette området.

Formålet med en vandelskontroll er å forhindre at personer begår overgrep mot eller har skadelig innflytelse på mindreårige. Det er også et formål å bidra til å øke tilliten til at mindreårige tas hånd om av skikkede personer. Det fremgår av forskrift om politiattest etter barnevernsloven at eier av privat institusjon, omsorgssenter eller senter for foreldre og barn skal legge frem politi-

attest hvis vedkommende skal arbeide eller oppholde seg der regelmessig. Departementet uttalte i høringsnotatet at det er uhensiktsmessig å knytte kravet til politiattest til «regelmessig» opphold. For det første kan det være vanskelig å bedømme hva som ligger i dette kravet, og for det andre uttalte departementet at også mer sporadiske opphold bør omfattes. Kravet til at oppholdet må være «regelmessig» kan ha sin bakgrunn i at det særlig er ved regelmessige opphold man kan opparbeide et tillitsforhold til barn på institusjonen. Departementet viste til at en eier også gjennom mer uregelmessige opphold kan komme i en slik posisjon overfor barn at de kan begå overgrep. Departementet foreslo derfor å ta bort kravet om at opphold skal være «regelmessig».

Departementet foreslo også å flytte kravet om politiattest for eier av institusjon fra forskrift om politiattest til barnevernsloven § 12-11 annet ledd.

Departementet viste til at kravet om vandelskontroll etter forslagene i høringsnotatet var begrunnet i formålene som er nevnt i politi-registerloven § 37 nr. 4, det vil si å forhindre at personer begår overgrep mot eller har skadelig innflytelse på mindreårige, eller bidrar til å øke tilliten til at mindreårige tas hånd om av skikkede personer. Departementet uttalte at kravene dermed ville ivareta et legitimt formål, og ha en klar lovhjemmel. Forslagene ville etter departementets vurdering ikke gå lenger enn det som er nødvendig for å oppnå formålet. Departementet mente derfor at forslaget oppfyller kravene som følger av EMK artikkel 8 til lovhjemmel, relevant formål og nødvendighet. Departementet viste ellers til de vurderinger som er gjort i Ot.prp. nr. 108 (2008–2009) Om lov om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten (politiregisterloven) s. 38 flg. og s. 143 og NOU 2003: 21 punkt 5.2.

Departementet foreslo på denne bakgrunn at dersom eier av privat institusjon, senter for foreldre og barn eller omsorgssenter skal arbeide eller oppholde seg der, skal vedkommende legge frem politiattest som nevnt i politiregisterloven § 39 første ledd, i høringsforslaget til endringer i § 12-11 annet ledd.

5.3 Høringsinstansenes syn

Det er om lag 20 høringsinstanser som har uttalt seg om forslaget. Alle høringsinstansene som uttaler seg støtter forslaget, blant annet *Barne-, ungdoms og familiedirektoratet*, *Barne- og familieetaten* *Oslo kommune*, *Bufetat region øst*, *Asker kommune*,

Aurskog-Høland kommune, Barneombudet, Bufetat region vest, Datatilsynet, Fokus på barnevernet, Helse Midt-Norge RHF, NTNU Institutt for psykologi, KS, Nasjonalt utviklingssenter for barn og unge, Norsk sykepleierforbund, Oslo tingrett, Stiftelsen Pilar – Kompetansetjenesten for psykisk helse og barnevern, Politidirektoratet v/Finnmark politidistrikt, Redd Barna, Rådet for psykisk helse, Statens helsetilsyn og Statsforvalteren i Trøndelag.

Bufetat region øst mener det er positivt at departementet ønsker å tydeliggjøre kravet om politiattest for eiere av barnevernsinstitusjoner, og uttaler:

«Vi støtter at dette løftes opp fra forskrift og inn i loven. Bufetat, region øst er videre enige i at kravet om «regelmessig» fjernes fra lovteksten, og vi er enige i departementets begrunnelse og vurderinger rundt dette.»

Datatilsynet uttaler blant annet at selv om krav om politiattest er et klart inngrep i enkeltindividers personvern, stiller de seg bak konklusjonen om at det likevel er et inngrep som kan forsvares, etter som formålet er å beskytte særlig sårbare barn. Datatilsynet uttaler at de også er enig i departementets vurdering av at en tydelig lovforankring er en klar fordel ved denne typen inngrep, og de ser at det kan være en fordel å fjerne skjønnsvurderingen som ligger i at eier må «arbeide eller oppholde seg regelmessig» i institusjonen. Oslo tingrett uttaler at de fremsatte forslagene er godt begrunnet og dekkende.

Enkelte instanser har innspill til hvordan bestemmelsen er utformet. Blant disse er *Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet* og *Bufetat region øst*. Direktoratet stiller spørsmål ved om det er nødvendig med vilkåret «skal arbeide» i tillegg til kravet om å «oppholde seg» på institusjonen, og mener «oppholde seg» vil være dekkende.

5.4 Departementets vurdering og forslag

5.4.1 Innledning

Vandelskontroll er et viktig tiltak for å beskytte barn i barnevernet. Formålet med barneomsorgsattester er å gi beskyttelse mot overgrep eller alvorlig, skadelig innflytelse på mindreårige eller bidra til å øke tilliten til at mindreårige tas hånd om av skikkede personer.

Den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK) art. 8 oppstiller et forbud for staten mot inngrep i privatlivet, med mindre de tre kumula-

tive vilkårene er oppfylt: Det må være hjemmel i lov, inngrepet må fremme et av de uttømmende legitime formålene i bestemmelsen og inngrepet må være nødvendig i et demokratisk samfunn. EMK artikkel 8 setter rammer som må overholdes ved utformingen av et lovforslag.

Kravet om vandelskontroll etter forslagene i denne proposisjonen er begrunnet i formålene som er nevnt i politiregisterloven § 37 nr. 4, det vil si å forhindre at personer begår overgrep mot eller har skadelig innflytelse på mindreårige, eller bidrar til å øke tilliten til at mindreårige tas hånd om av skikkede personer. Kravene vil dermed ivareta et legitimt formål, og vil ha en klar lov- hjemmel. Forslagene vil etter departementets vurdering ikke gå lenger enn det som er nødvendig for å oppnå formålet. Departementet mener derfor at forslagene oppfyller kravene som følger av EMK artikkel 8 til lovhjemmel, relevant formål og nødvendighet. Det vises ellers til de vurderinger som er gjort i Ot.prp. nr. 108 (2008–2009) *Om lov om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten (politiregisterloven)* s. 38 flg. og s. 143 og NOU 2003: 21 *Kriminalitetsbekjempelse og personvern – politiets og påtalemyndighetens behandling av opplysninger* punkt 5.2.

5.4.2 Lovkrav om politiattest for eier av barnevernsinstitusjon

Departementet fastholder forslaget om å innføre en klar lovhjemmel for å kunne kreve fremlagt politiattest for eiere av institusjoner. Forslaget har fått bred støtte i høringen. Som vist til i høringsforslaget er departementet blitt gjort kjent med en problemstilling knyttet til at eiere av institusjoner kan oppholde seg på institusjonen og slik komme i kontakt med barna. Etter departementets syn er det derfor behov for å sørge for en tilstrekkelig klar lovhjemmel for å kunne kreve fremlagt politiattest for eiere av institusjoner.

Formålet med en vandelskontroll er å forhindre at personer begår overgrep mot eller har skadelig innflytelse på mindreårige. Det er også et formål å bidra til å øke tilliten til at mindreårige tas hånd om av skikkede personer. I forskrift om politiattest etter barnevernsloven fremgår at også eier av institusjon skal legge frem politiattest dersom eier skal arbeide eller oppholde seg «regelmessig» på institusjonen. Departementet fastholder forslaget om å ta ut kravet om regelmessig opphold for å legge frem politiattest. For det første kan det være vanskelig å bedømme hva som ligger i dette kravet, og for det andre bør også mer sporadiske opphold omfattes. Som vist

til i høringsnotatet kan kravet til at oppholdet må være «regelmessig» ha sin bakgrunn i at det særlig er ved regelmessige opphold man kan opparbeide et tillitsforhold til barn på institusjonen. Etter departementets oppfatning kan imidlertid en eier også gjennom mer uregelmessige opphold komme i en slik posisjon overfor barn at de kan begå overgrep. Som *Datatilsynet* fremhever, er det en fordel å unngå skjønnsvurderinger ved denne typen inngrep. Det sikrer forutsigbarhet og vil fremme ensartet praktisering av bestemmelsen. Departementet opprettholder på denne bakgrunn forslaget om å ta bort kravet om at opphold skal være «regelmessig». Videre opprettholder departementet forslaget om at bestemmelsen får en tydelig forankring i loven, og at den tas inn i barnevernsloven § 12-11 annet ledd.

Når det gjelder innspill til lovbestemmelsen stiller *Bufdir* spørsmål ved om det er nødvendig med vilkåret «skal arbeide» i tillegg til kravet om å «oppholde seg» på institusjonen. Alternativet

«oppholde seg», vil etter *Bufdir* sitt syn være dekkende for eiere som eventuelt også «skal arbeide» på institusjonen eller senteret. Departementet er enig i dette.

Helsetilsynet viser i sin uttalelse til at det i praksis vil kunne være flere personer som representerer institusjonseier, og som kan være involvert i daglig drift på institusjonen. Det er viktig at det kommer tydelig frem at kravet om politiattest gjelder alle disse personene. Departementet er enig i at kravet på samme måte som for eier også bør gjelde alle personer som representerer institusjonseier, og foreslår at dette presiseres i lovbestemmelsen. Departementet foreslår på denne bakgrunn at dersom eier av privat institusjon, senter for foreldre og barn eller omsorgssenter, herunder personer som representerer eier, skal oppholde seg der, skal vedkommende legge frem politiattest som nevnt i politiregisterloven § 39 første ledd, se forslag til nytt § 12-11 annet ledd.

6 Økonomiske og administrative konsekvenser

Etter departementets vurdering vil forslagene til endringer i barnevernsloven ikke medføre økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning. Forslaget om å innføre en lovfestet plikt til å varsle barnevernstjenesten i barnets nye oppholds- eller bostedskommune er en tydeliggjøring av det ansvaret barnevernstjenesten har allerede i dag.

Forslaget om å tydeliggjøre det rettslige grunnlaget for å behandle personopplysninger i saker om det ufødte liv er en avklaring av hjemmelsgrunnlaget som ikke vil ha vesentlige økonomiske konsekvenser. Forslaget endrer ikke barnevernets ansvar for ufødt liv eller myndighet til å iverksette tiltak overfor gravide. Det vil fremdeles være slik at undersøkelser og tiltak forutsetter at den gravide kvinnen samtykker til dette.

Forslaget innebærer imidlertid en presisering og klargjøring av barnevernstjenestens adgang til å behandle nødvendige personopplysninger i saker om ufødt liv. Dette har blant annet sammenheng med den økte bevissthet om at samtykke ikke alltid er et egnet hjemmelsgrunnlag ved behandling av personopplysninger.

Barnevernstjenesten mottar allerede i dag meldinger med bekymring for ufødte barn og iverksetter ulike former for hjelpetiltak med samtykke fra den gravide kvinnen. Usikkerhet knyttet til behandlingen av personopplysninger har imidlertid medført at det noen ganger benyttes lite tilfredsstillende løsninger med «under bordet-meldinger» og mangelfull registrering hos barnevernstjenesten. Usikkerhet knyttet til registrering av

meldinger kan medføre unødvendig ressursbruk. Forslaget i høringsnotatet vil gjøre det enklere for ansatte i barnevernstjenestene å registrere meldingene på riktig måte og bidra til at meldinger håndteres likt og med bedre systematikk.

Barnevernstjenesten behandler hvert år et lite antall saker om ufødte barn. Forslaget vil innebære at alle meldinger om ufødte barn blir registrert og arkivert i det ordinære saksbehandlingssystemet på et tidlig tidspunkt i saken. Departementet legger til grunn at forslaget i liten grad vil påvirke antallet saker, men at enkelte meldinger vil bli formelt registrert på et noe tidligere tidspunkt. Departementet kan ikke se bort fra at det vil være noe merarbeid knyttet til tidlig registrering og behandling av meldinger i det ordinære saksbehandlingssystemet, i stedet for mer uformelt. Denne økningen er etter departementets vurdering marginal og vil på sikt mer enn utlignes av fordelene ved tidlig registrering. Det vil gi arbeidsbesparelse i form av kontinuitet i saken etter at barnet er født og hindre at saksopplysninger kan gå tapt, for eksempel dersom en saksbehandler slutter.

Når det gjelder forslaget om lovkrav om politiattest for eier av privat barnevernsinstitusjon er det i dag allerede et krav om politiattest for eier av privat barnevernsinstitusjon i forskriften. At kravet om «regelmessig» opphold fjernes kan føre til at det blir utstedt flere politiattester, men likevel i et så lite omfang at det ikke vil ha vesentlige administrative eller økonomiske konsekvenser.

7 Regeltekniske endringer

7.1 Regeltekniske endringer i barnevernsloven

Barnevernsloven § 12-9 inneholder ved en inkurie en henvisning til § 15-10. Riktig henvisning skal være § 15-9. Departementet foreslår at bestemmelsen endres i samsvar med dette.

Ved lov av 18. juni 2021 om endringer i forvaltningsloven m.m. (utvidet adgang til informasjonsdeling), ble det vedtatt en henvisning til forvaltningsloven 13 g i daværende barnevernloven § 6-7 første ledd. Bestemmelsen i forvaltningsloven gir adgang til å fastsette forskrift om adgang til informasjonsdeling og annen behandling av taushetsbelagte opplysninger.

Det fremgår av bestemmelsen at Kongen kan gi forskrift om at taushetsplikt etter § 13 ikke skal være til hinder for at bestemte organer kan dele opplysninger for å utføre oppgaver som er lagt til avgiver- eller mottakerorganet, så langt delingen ikke utgjør et uforholdsmessig inngrep overfor den opplysningene gjelder, og om annen behandling av opplysninger i forbindelse med delingen. Videre fremgår det av bestemmelsen at der det foreligger et etablert samarbeid mellom organer, kan forskrifter etter første punktum om nødvendig også omfatte opplysninger som etter annen lov er underlagt særlige begrensninger i adgangen til å dele opplysninger etter § 13 b første ledd.

Ved en inkurie ble tilsvarende henvisning til forvaltningsloven § 13 g i barnevernsloven § 13-1 første ledd, ikke vedtatt i forbindelse med behandlingen av lov av 17. juni 2022 om endringer i barnevernloven mv. (tverrfaglig helsekartlegging). Departementet foreslår at det tas inn en henvisning til forvaltningsloven § 13 g i barnevernsloven § 13-1 første ledd.

7.2 Regelteknisk endring i barneloven

Det følger av lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barnelova) at barnebidrag fastsatt etter barneloven faller bort fra det tidspunktet oppfostringsbidrag kan fastsettes etter barnevernsloven. Ved en inkurie inneholder barneloven § 69

en henvisning til barnevernsloven § 15-13. Riktig henvisning skal være barnevernsloven § 15-12. Departementet foreslår at bestemmelsen endres i samsvar med dette. Det vises til lovforslaget.

7.3 Regelteknisk endring i barnetrygdloven

Utvidet barnetrygd innebærer rett til barnetrygd for ett barn mer enn det faktiske barnetall, jf. lov 8. mars 2002 nr. 4 om barnetrygd (barnetrygdloven) § 1 annet ledd. Formålet med utvidet barnetrygd er å bidra til å dekke merutgifter en enslig mor eller far har som følge av at vedkommende bor alene med barnet i en egen husholdning. Det er gitt nærmere regler om utvidet barnetrygd i barnetrygdloven kapittel 3. Det følger av barnetrygdloven § 9 første ledd at rett til utvidet barnetrygd foreligger der barnets foreldre er ugift, skilt eller separert og ikke bor sammen i en felles husholdning. Utvidet barnetrygd kan også gis til gjenlevende ektefelle. I tillegg foreligger rett til utvidet barnetrygd i enkelte andre tilfeller, se barnetrygdloven § 9 annet ledd.

I forbindelse med behandlingen av 2023-budsjett besluttet Stortinget å avvikle særfradraget til enslige forsørger i skattesystemet, og øke den utvidete barnetrygden tilsvarende maksimal skatteverdi av særfradraget, jf. Prop. 1 LS (2022–2023), Innst. 4 L (2022–2023), Prop. 1 S (2022–2023) for Barne- og familiedepartementet og Innst. 14 S (2022–2023). Dette innebærer at satsene for utvidet barnetrygd med virkning fra 1. mars 2023 øker fra en sats lik ordinær barnetrygd for ett barn 1 054 kroner per måned, til 2 489 kroner per måned.

Utvidet barnetrygd er i barnetrygdloven § 1 annet ledd definert som «*Barnetrygd for ett barn mer enn det faktiske barnetall*», og i overskriften til barnetrygdloven kapittel 3 som «*Barnetrygd for ett barn mer enn det faktiske barnetall (utvidet barnetrygd)*». Som følge av satsendringene per 1. mars 2023, gjelder ikke dette lenger i og med at den utvidete barnetrygden nå utgjør mer enn barnetrygd for ett barn ekstra. Ved en feiltakelse ble

ikke ordlyden i barnetrygdloven § 1 annet ledd og overskriften til barnetrygdloven kapittel 3 endret i tråd med dette samtidig med budsjettvedtaket. Departementet foreslår derfor en regelteknisk endring i barnetrygdloven ved at ordlyden i barnetrygdloven § 1 annet ledd og overskriften i lovens kapittel 3 endres til «*Utvidet barnetrygd*». Det legges for ordens skyld til at det inntrufne ikke har betydning for størrelsen på utbetalingen av utvidet barnetrygd, jf. barnetrygdloven § 10, hvor det framgår at «*Barnetrygd gis med de beløp som fastsettes av Stortinget*». Det vises til lovforslaget.

7.4 Regeltekniske endringer i lov om stans i utbetalinga av offentlege ytingar og barnebidrag når ein av foreldra har bortført eit barn til utlandet

Lov 6. juni 2014 nr. 19 om stans i utbetalinga av offentlege ytingar og barnebidrag når ein av foreldra har bortført eit barn til utlandet, skal fremme rask tilbakeføring av barn som er bortført til utlandet og forebygge slik bortføring.

Loven gjelder i utgangspunktet når barn tas med ut av Norge i strid med reglene om foreldreansvar etter barneloven. I tillegg er det et vilkår at:

- saken blir behandlet som en bortføringssak etter reglene i Haag-konvensjonen fra 1980 om de sivile sidene ved internasjonal barnebortføring eller Europarådskonvensjonen fra 1980

om anerkjennelse og fullbyrding av avgjørelser om foreldreansvar og om gjenopprettelse av foreldreansvar,

- barnet er registrert som savnet hos politiet, eller
- politiet har opprettet straffesak.

På nærmere bestemte vilkår kan offentlige ytelser og barnebidrag etter loven holdes tilbake. Tilbakeholdte midler skal settes på sperret konto.

Ved delegeringsvedtak 28. januar 2020 nr. 89 til lov 8. juli 1988 nr. 72 om anerkjennelse og fullbyrding av utenlandske avgjørelser om foreldreansvar m v og om tilbakelevering av barn (barnebortføringsloven) § 5, ble sentralmyndigheten for barnebortføringssaker etter Haag-konvensjonen 1980 og Europakonvensjonen 1980 med virkning fra 1. mars 2020 flyttet fra Justis- og beredskapsdepartementet til Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. Ved en feiltakelse er ikke dette oppdatert i lov om stans i utbetalinga av offentlege ytingar og barnebidrag når ein av foreldra har bortført eit barn til utlandet. Departementet foreslår derfor at dette rettes opp ved å bytte ut «*departementet*» med «*Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet*» i lovens § 2 annet ledd bokstav a og § 4 første ledd. Det vises til lovforslaget.

Ved en inkurie inneholder videre lovens § 3 annet ledd en henvisning til barnevernsloven § 15-13. Riktig henvisning skal være barnevernsloven § 15-12. Departementet foreslår at bestemmelsen endres i samsvar med dette. Det vises til lovforslaget.

8 Merknader til de enkelte bestemmelser

8.1 Endringer i barnevernsloven

Til § 12-9

Det fremgår av barnevernsloven § 12-9 *første ledd* tredje punktum at avgjørelser om individuell plan etter 15-9 kan påklages til statsforvalteren. Endringen gjøres for å rette opp en inkurie ved vedtakelsen av barnevernsloven, jf. punkt 7.1.

Til § 12-11

Annet ledd annet punktum endres slik at også eier av en barnevernsinstitusjon, et senter for foreldre og barn eller et omsorgssenter får plikt til å legge frem politiattest. Kravet gjelder bare dersom de skal oppholde seg på institusjonen eller senteret. Det presiseres i bestemmelsen at dette kravet også gjelder personer som representerer eier av institusjonen eller senteret. I tillegg er det gjort enkelte språklige endringer i bestemmelsen, som ikke medfører realitetsendringer.

Til § 13-1

Det fremgår av § 13-1 at enhver som utfører tjeneste eller arbeid etter denne loven, har taushetsplikt etter forvaltningsloven §§ 13 til 13 e. Nytt annet punktum viser til at Kongen kan gi forskrift om deling av opplysninger etter forvaltningsloven § 13 g.

Henvisningen til fvl. § 13 g er en informasjonsbestemmelse, som tas inn for å rette opp en inkurie, jf. omtale i punkt 7.1. Forvaltningsloven § 13 g gir hjemmel til å fastsette forskrift om adgang til informasjonsdeling og annen behandling av taushetsbelagte opplysninger. Det fremgår av fvl. § 13 g at Kongen kan gi forskrift om at taushetsplikt etter § 13 ikke skal være til hinder for at bestemte organer kan dele opplysninger for å utføre oppgaver som er lagt til avgiver- eller motakerorganet, så langt delingen ikke utgjør et uforholdsmessig inngrep overfor den opplysningene gjelder, og om annen behandling av opplysninger i forbindelse med delingen. Videre fremgår det av bestemmelsen at der det foreligger et etablert

samarbeid mellom organer, kan forskrifter etter første punktum om nødvendig også omfatte opplysninger som etter annen lov er underlagt særlige begrensninger i adgangen til å dele opplysninger etter § 13 b første ledd.

Til § 13-5

Det fremgår av nytt *første ledd* at barnevernstjenesten i barnets tidligere oppholdskommune skal sende melding til barnevernstjenesten i barnets nye oppholdskommune dersom barnevernstjenesten vurderer at det er behov for videre undersøkelser etter § 2-2 eller oppfølging utover frivillige hjelpetiltak etter § 3-1.

Bestemmelsen supplerer den alminnelige meldeplikten som følger av barnevernsloven § 13-2 første ledd og som også omfatter barnevernstjenestens egne ansatte. I tilfeller som vurderes som så alvorlig at vilkårene for meldeplikt er oppfylt, skal barnevernstjenesten vise til denne bestemmelsen. Dersom tilfellet vurderes som mindre alvorlig, skal barnevernstjenesten i stedet vise til den nye varslingsbestemmelsen i § 13-5 første ledd. Innholdet i den nye bestemmelsen, og forholdet til den generelle meldeplikten i barnevernsloven § 13-2, er nærmere behandlet i proposisjonens punkt 3.4.2 og 3.4.3.

I tilfeller der barnevernstjenesten mottar en melding etter den nye bestemmelsen, må barnevernstjenesten vurdere meldingen etter de alminnelige reglene i barnevernsloven kapittel 2 om bekymringsmelding og undersøkelse. Videre må barnevernstjenesten vurdere behovet for å innhente opplysninger, jf. blant annet bestemmelsen i § 13-4 om adgang til å innhente opplysninger ved pålegg.

Til § 13-6

Første ledd annet punktum gir de organene som utfører oppgaver etter barnevernsloven en adgang til å behandle personopplysninger i saker som omhandler ufødte barn. Dette skal tydeliggjøre den adgangen barnevernstjenesten har til å registrere meldinger og til å åpne og registrere

saken som en barnevernssak. Barnevernstjenesten kan også gi råd og veiledning, og iverksette frivillige hjelpetiltak dersom den gravide kvinnen samtykker til dette.

Forslaget innebærer ingen endring i barnevernets ansvar for ufødt liv eller myndighet til å iverksette tiltak overfor gravide. Det er fremdeles en grunnleggende forutsetning at undersøkelser og tiltak som retter seg mot gravide er basert på den gravide kvinnens samtykke.

Muligheten for å tilby frivillige hjelpetiltak forutsetter imidlertid at barnevernstjenesten blir kjent med kvinnens situasjon. Barnevernstjenesten vil derfor, når det er nødvendig, ha anledning til å registrere meldinger knyttet til ufødte barn og kontakte den gravide for å undersøke mulighetene for å tilby hjelp. Barnevernstjenesten kan deretter iverksette ulike former for hjelpetiltak etter samtykke fra den gravide kvinnen.

8.2 Endring i barneloven

Til § 69

Ved en inkurie inneholder barneloven § 69 en henvisning til barnevernsloven § 15-13. Riktig henvisning skal være barnevernsloven § 15-12. Bestemmelsen endres i samsvar med dette.

8.3 Endringer i barnetrygdloven

Til § 1 annet ledd

Om bakgrunnen for endringen se punkt 7.3 ovenfor. Utvidet barnetrygd er i barnetrygdloven § 1 annet ledd definert som «*Barnetrygd for ett barn mer enn det faktiske barnetall*». Som følge av budsjettvedtaket for 2023 og satsendringer per 1. mars 2023, gjelder ikke dette lenger fordi den utvidete barnetrygden nå utgjør mer enn barnetrygd for ett barn ekstra. Ordlyden i bestemmelsen endres derfor til «*Utvidet barnetrygd*». Dette er en regelteknisk endring.

Til overskriften i kapittel 3

Om bakgrunnen for endringen se punkt 7.3 ovenfor. Utvidet barnetrygd er i overskriften til barnetrygdloven kapittel 3 definert som «*Barnetrygd for ett barn mer enn det faktiske barnetall (utvidet barnetrygd)*». Som følge av budsjettvedtaket for 2023 og satsendringer per 1. mars 2023, gjelder ikke dette lenger fordi den utvidete barnetrygden

nå utgjør mer enn barnetrygd for ett barn ekstra. Ordlyden i overskriften til barnetrygdloven kapittel 3 endres derfor til «*Utvidet barnetrygd*». Dette er en regelteknisk endring.

8.4 Endringer i lov om stans i utbetalinga av offentlege ytingar og barnebidrag når ein av foreldra har bortført eit barn til utlandet

Til § 2 annet ledd bokstav a

Om bakgrunnen for endringen se punkt 7.4 ovenfor. Ved delegeringsvedtak 28. januar 2020 nr. 89 til barnebortføringsloven § 5, ble sentralmyndigheten for barnebortføringssaker etter Haagkonvensjonen 1980 og Europakonvensjonen 1980 med virkning fra 1. mars 2020 flyttet fra Justis- og beredskapsdepartementet til Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. Dette er ved en feiltakelse ikke oppdatert i lov om stans i utbetalinga av offentlege ytingar og barnebidrag når ein av foreldra har bortført eit barn til utlandet, og rettes ved å bytte ut «*departementet*» med «*Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet*» i lovens § 2 annet ledd bokstav a.

Til § 3 annet ledd

Ved en inkurie inneholder lov om stans i utbetalinga av offentlege ytingar og barnebidrag når ein av foreldra har bortført eit barn til utlandet § 3 annet ledd en henvisning til barnevernsloven § 15-13. Riktig henvisning skal være barnevernsloven § 15-12. Bestemmelsen endres i samsvar med dette.

Til § 4 første ledd

Om bakgrunnen for endringen se punkt 7.4 ovenfor. Ved delegeringsvedtak 28. januar 2020 nr. 89 til barnebortføringsloven § 5, ble sentralmyndigheten for barnebortføringssaker etter Haagkonvensjonen 1980 og Europakonvensjonen 1980 med virkning fra 1. mars 2020 flyttet fra Justis- og beredskapsdepartementet til Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. Dette er ved en feiltakelse ikke oppdatert i lov om stans i utbetalinga av offentlege ytingar og barnebidrag når ein av foreldra har bortført eit barn til utlandet, og rettes ved å bytte ut «*departementet*» med «*Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet*» i lovens § 4 første ledd.

Barne- og familiedepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i barnevernsloven m.m. (formidling av opplysninger, meldinger om ufødte barn, politiattest).

Vi **HARALD**, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i barnevernsloven m.m. (formidling av opplysninger, meldinger om ufødte barn, politiattest) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i barnevernsloven m.m. (formidling av opplysninger, meldinger om ufødte barn, politiattest)

I

I lov 18. juni 2021 nr. 97 om barnevern gjøres følgende endringer:

§ 12-9 første ledd tredje punktum skal lyde:
Også avgjørelse om individuell plan etter § 15-9 kan påklages til statsforvalteren.

§ 12-11 annet ledd skal lyde:
Personer som skal ansettes i eller utføre oppgaver på vegne av en barnevernsinstitusjon etter kapittel 10, et senter for foreldre og barn etter kapittel 10 eller et omsorgssenter etter kapittel 11, skal legge frem politiattest som nevnt i politiregisterloven § 39 første ledd. Tilsvarende gjelder for personer som utfører andre oppgaver for *en slik* institusjon *eller et slikt* senter og har direkte kontakt med barn og unge eller foreldre som oppholder seg der, *og for den som eier eller representerer eieren av en slik institusjon eller et slikt senter dersom vedkommende skal oppholde seg på institusjonen eller senteret.*

§ 13-1 første ledd annet punktum skal lyde:
Kongen kan gi forskrift om deling av opplysninger etter forvaltningsloven § 13 g.

§ 13-5 første ledd skal lyde:
Barnevernstjenesten i barnets tidligere oppholdskommune skal sende melding til barnevernstjenesten i barnets nye oppholdskommune dersom barnevernstjenesten antar at det er behov for videre undersøkelser etter § 2-2 eller oppfølging utover frivillige hjelpetiltak etter § 3-1.

Nåværende første til femte ledd blir annet til sjettede ledd.

§ 13-6 første ledd skal lyde:
Organer som utfører oppgaver etter denne loven, kan behandle personopplysninger, blant annet opplysninger som nevnt i personvernforordningen artikkel 9 og 10, når det er nødvendig for å

utøve myndighet eller utføre andre oppgaver etter loven. *Disse organene kan også behandle slike opplysninger i saker som gjelder ufødte barn.*

II

I lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre gjøres følgende endring:

§ 69 første punktum skal lyde:
Fostringstilskot som er fastsette etter lova her fell bort frå det tidspunktet tilskot kan fastsetjast etter barnevernsloven § 15-12 første ledd.

III

I lov 8. mars 2002 nr. 4 om barnetrygd gjøres følgende endringer:

§ 1 annet ledd skal lyde:
Utvidet barnetrygd, jf. § 9, skal bidra til å dekke merutgifter en enslig mor eller far har som følge av at vedkommende bor alene med barnet i en egen husholdning.

Kapittel 3 overskriften skal lyde:

Kapittel 3. Utvidet barnetrygd

IV

I lov 6. juni 2014 nr. 19 om stans i utbetalinga av offentlege ytingar og barnebidrag når ein av foreldra har bortført eit barn til utlandet, gjøres følgende endringer:

§ 2 annet ledd annet punktum bokstav a skal lyde:
a. *Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet* hand-samar saka som ei bortførings-sak etter reglane i Haag-konvensjonen frå 1980 om dei sivile sidene ved internasjonal barnebortføring eller Europarådskonvensjonen frå 1980 om godkjenning og fullbyrding av avgjerder om foreldreansvar og om gjenoppretting av foreldreansvar (heretter kalla «konvensjonane»),

§ 3 annet ledd skal lyde:

Barnebidrag tyder i lova her barnebidrag som vert kravd inn av Innkrevingssentralen for bidrag og tilbakebetalingskrav, med unntak av oppfostringsbidrag fastsett etter barnevernsloven § 15-12.

§ 4 første ledd første punktum skal lyde:

Dersom *Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet* handsamar ei sak som ei bortføringssak etter

konvensjonane, skal det sende melding om dette til arbeids- og velferdsforvaltninga og Husbanken.

V

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. De enkelte bestemmelsene kan settes i kraft til ulik tid.
